

Eminentissimi theologi

greci ac hebraici eloquij peritissimi

Diui Alphonsi Episcopi

Abulensis syncera ac diuina

repetitio **de beata Trinitate.** per

quã omnes false interpretationes aucto-

ritatũ veteris testamẽti: quas moderniores

nullo fundamẽto scripture p̄ arbitrio somniarũt:

potentissime ac clarissime infringunt. Adulterq;

auctoritates ⁊ passus scripture sacre nondum

intellecti: declaratione verissima: ⁊ ad hãc

vsq; diem inexcogitata dilucidantur.

Cum Gratia ⁊ Priviligio.

Reuerendissimo in Christo patri Dño. D. Petro a Sarniē/
to: Diuina prouidentia Ep̄o Valentino: Comiti Perniciē.
Alphonſus a Polo sacre theologie doctor Cēſa/
ree Daleſtatis Capellanus: Salutem et inti/
me dilectionis affectum.

Socrates philosoph⁹ & me p̄sul Comesq; Illuſt me dicere p̄ſueerat:
bonū q̄nto melius tanto cōmunius. ideo cū iā diu apud me eſſent plu
rima epiſcopi Abuleñ. veteris ac noui instrumenti aureis ſententijs
munita volumina: ex diuerſis bibliothecis ſumma ſolicitudine per/
queſita. pro communi Chriſtiane religionis vtilitate ac ornamento
in lucē edere opere p̄zetiū me facturum cenſui. Veruz p̄ter hec ſuperſunt fragmē
ta quedā de meſa ſecūdīſſima memorati antiſtitis: ex q̄bus expectant plurimi am/
plius epulari ſatiariq;. nouelle videlz quedaz plantationes: quas ſecus decurſus
aqrū doctrine ſacre plantauit in iuuentute ſua. Inter quas hec de beata Trinitate
pertractatio eſt. Puſillum certe opus mole corporea: ſed virtute maximuz. Dul
te namq; ſunt res parui corporis que rebus magnis p̄culdubio anteponunt: mul
toq; precioſiores iudicant. qđ gemme lapilli q; teſtantur. Quid enim eſt minutius
carbunculo? Quid breuius adamante? Quid hyacintho magis puſillū: et nihil ta
mē his precioſius nobiliusue reperitur. Scribit Homeruz Tydeum paruo fuiſ
ſe corpusculo decoratū: in quo tamen anima eſſet maxima & vires ampliſſime. vñ
de in priapeis a poeta ſcriptum legimus. vtilior tydeus qui ſiquid credis home
ro: ingenio pugnat corpore paruus erat. Sic imp̄ſentiarum de opere hoc dice
dum videtur. qđ eſt paruſculum ſit papyreo ocluſum pugillo: omnis tamē glo
ria eius ab intus. quam ſi attentīſſime contempleris: ſub illo breui ſpatiolo celi lati
tudinem longitudinemq; mirauere. Que nimirum doctrina ex quo limpido fon
te: ex qua aurea vena ſcaturigineq; p̄dierit: tacentibus nobis ſcripture palā cla
mant. Cuius auctorem benedixit altīſſimus: qui tantorum tamq; multiplicium ta
lentorum fulgebat amictus lumine ſicut veſtimento. vt abſq; eo quod intrinſecus
latebat in preclaris anime dotibus: exterioruz quoq; ſenſuum non deeſſet gloria.
Hoc igit munus p̄sul clari me auro gēmiſq; precioſi tibi dicere inſtitui. vtpote cui
optima indoles: perſpicaciſſimū ingenū: humāitas: liberalitas: ingeni q; ſit animi
magnitudo. Namq; cum probe ſcires claritudinem natalium ſplendoremq; fa
milię: parum niſeſcere ſine fulgor virtutis: non tam proſapie tue ſplendore (que ti
bi in hispania honoratiſſima eſt) q̄ radio virtutum illuſtrari voluiſti. que te ita cla
rū: fauorabilē: monſtrabilē: apud inuictiſſimum Carolū hispaniaz regem eſſe ce
runt: vt triplici ab eo epiſcopali dignitate biennio condecoratus ſis. Sūmoq; il
lo eccleſiaſtico munere quo in regia capella ſungeris. quod tam diligenter: tā
ſancte: tam ſolenniter moderaris: vt omnia in his maxime caſta: ſolen
tia: religioſa ſint. Quare p̄ſul ampli me hilari vultu benignoq;
animo preſentem ſume libellum. quod ſi vtraq; intellectus
manu p̄triueris: tante tibi crede dabit ſuauiſſimæ odo
rem: vt putes te in ſpirantiſſimam intraſſe aureo
lam aromatum: optimarumq; ſpecierum
hauſiſſe fragrantiam. Vale in
Ch̄o in quo viuas felix in euū.

C Dini Alphōsi thostati episcopi Abu
lensis Reperitio cui titulus est de beata
Trinitate. hic sanctum recipit exordium.

Arta cōdi

tionem temporis ver
nalis altissimus me so
por tenebar: quo om
nib⁹ relictis gratissima
gete resolutus erā: cū
subito quodā blāpsū
aduēisse visa est: et ve
nerāda inlitturix mea
loroz dignissima vira
nia: cui⁹ ab ipsis tene
ris crepundijs moni
tis edoctus fuerā: ita
vt in hāc quomodoli

bet iuuenilem euāfissim etatez : q̄ vt laudabilibus desti
tatum opationibus soli degeneri vacare sopori intaita
est: ingemuit pariter: et indignata est. Unltus tñ dignita
te seruata: mordaciter et impiose inquit. Quid te alum
noz meoz quondam dignissime: nūc vō ipso actu cun
ctis indignior tanta sollicitudine enutriti: vt in hāc so
lidam etate exurgeres. Quid tibi castalios amnes pega
leo fonte manātes ad facietatem tradidi epotandos?
Quid tibi toties inter bicipitis parnassi iuga concordiaz
loroz chozoz videndos dedi: Quid te (q̄b his lōge pre
stantius erat) ipsius chozi feci participem: Quid te po
stremo gemina laurea insulauit si degenere sopore solu
tus ignominiosam vitā acturus es? Resume vires: ani
mos viriles indue: alicui te altissime actioni tradito:
quo: et labores tuos: et nostra studia eternis attollas pre
conijs. ego autē tante maiestatis cōsusus presentia: nihil
q̄b iuste obiscere hīs erubui: q̄b tñ consopita ratio in
promptu habuit elocutus sum. O imperiosa oña: a te
nera etate bucusq; in tuis militauit castris: tunc tandez
aliqui cessandum est. ad q̄b illa. o alumne ridendum ali
quid dixeris. cuz. n. a tenera etate bucusq; in castris me
is inlyte militaueris: nunc in virile robur euadēs quie
scendum putas. nec cernis quātuz ista ignobiliter dicta
sint. Ego igif cum ad hec nihil mihi dicendum occur
reret parui: illa vō disparuit. Illius ergo secutus mo
nita: huic altissime speculationi que de beata trinitate
est: eius de qua agez premisso subsidio me applicanduz
censui. de hac tñ re sūma et excellentissima iuxta beatus
Augustinū pmo lib. de trinitate cum modestia et timo
re agendum est: et attentissimis auribus atq; deuotis
audiendum: vbi queritur vnitas trinitatis: patris: filij:
et spūs sancti: qz nec periculosus alicubi erratur: nec la
boziosus aliqd q̄rit: nec fructuosus aliqd inuenit.

C Ad huius autē operis prelibationem parrasum illū
decreui inferere qui habet. 1. sen. dist. 2. et incipit. pro
ponamus ergo in medium veteris: ac noui testamenti
auctoritates: qbus diuine vnitatis atq; trinitatis veri

tas ostenditur: ac p̄mum ipsa legis exordia occurrant.
C Magister in hac. 1. dist. libri primi intendit determi
nare de beata trinitate psonaz: et vnitate essentie. et qz
fm Aug. pmo lib. de trini. duplex modus tractandi est
scōz doctoz de beata trinitate. s. vt p̄io auctoritatibus
sacre scripture cōfirmet q̄b intendunt. scōo vt exem
plis et similitudinibus naturalibus illud psuadeant. ma
gister p̄mum modum in dist. ista tenet. et per testimo
nia noui et veteris testamenti declarās vnitatem essen
tie: et personaz trinitatem. et sequēti dist. 3. illud exēplis
et similitudinibus iuxta scōm modum cōfirmat. et p̄io ex
peditioe primi dicit: q̄ pponenda sunt in mediuz testi
monia veteris: et noui testamenti. Istud dicit q̄ nulla
auctoritas solida est: nisi illa que spiritus sancto dictan
te data: et talis est scriptura vtriusq; testi q̄ tota pp̄beti
ce scripta est. iuxta illud. 2. Pe. 1. s. hoc p̄mum attenden
tes: q̄ scriptura pp̄betica pp̄ia interpretatione nō sit.
non. n. voluntate humana allata est aliqñ pp̄betia: sed
spiritus sancto dictante locuti sunt sancti dei homines.
Aliē autē scripture non sunt facte spiritus sancto dictan
te vel salte non cōstat hoc: ideo eis nō tantū innititur.
Per has scripturas magister vult pbare vnitatē deita
tis: et trinitatem psonaz. de vnitate tñ essentie: qz est cō
sideratio magis naturalis: cum de ea tractet Aristo. 8.
p̄bfi. 2. in. 12. metaphy. nihil in presenti dicenduz est.
Sed de ipsa psonaz trinitate. **C** Ad huius dubij
maiozem inuestigationem sequens questio cuz suis cō
clusionibus subiunget. s. vtrum in diuinis esse trinitatē
sit aliquo modo necessario conuincibile: vel per sonarū
pluralitatem. **C** In qōne ista satis est declarare vnum
de duobus. s. q̄ sit in diuinis trinitas psonarum: vel q̄
sint plures persone siue sint tres siue non. et dico an sit cō
uincibile per aliquem modum necessariū: qz multi mo
di sūt quincendi necessario. vnus modus est per demō
strationē que facit scire vt p̄. 1. postero. et per istā sim
pliciter quincitur glibet: cuz demonstratio sit cōmunis
omnibus. Alius modus est per auctoritates necessaria:
qz interdū occurrit tante necessitatis auctoritas: vt nul
lo modo possimus evitare illam sicut nec demōstratio
nem: sed potius teneamur illi inniti: q̄ demōstrationi
assentire sicut dicit beatus Pet. in cano. 2. r. 1. loquens
de transfiguratione christi: in qua viderūt tres aposto
li gloriā corporis eius clare: dicit tñ q̄ sermo pp̄beti
cus est certior pbatio: q̄ id q̄b ipsi viderūt: dicens. ha
bemus autē firmiorem pp̄beticz sermonē. s. firmior est
ipse sermo pp̄beticus: q̄ visio ocularis. His visis ar
guit q̄ pluralitas psonaz: et trinitas in diuinis sit quin
cibilis: qz ista pbant plene auctoritatibus noui et vete
ris testamenti que necessario cōcludant. ergo est quinci
bile hoc. **C** In cōtrarium videt q̄ non sit necessario cō
uincibile: qz si necessario posset quinci: viri clarissimoz
ingenioz qui bucusq; fuerunt: potuissent istud secretuz
pbare et demonstrare omnibus gentibus: et tñ nullus
bucusq; fecit: ergo non est quincibile. **C** Ad declaratio
nem maiozem huius questionis subiiciantur conclusio
nes. quarum prima sit.

Ex auctoritatibus veteris testamenti
p̄sonaz pluralitas
ly sit persuasibilis: necessario tñ non est conuincibilis.
prima pars patet: qz multe auctoritates sunt que aliqd
simile pluralitati personaz innuunt aut vident innue
re: et allegat aliquas magister dist. 2. primi: et est p̄ma. sa
ciamus hōem ad imaginem: et similitudinem nostram.
nam cum dixit faciamus significat pluralitatem p̄sona
rū. potissime: qz ad aliquē loquebatur: et ille erat deus.
cum autē dixit ad imaginem et similitudinem. tetigit vni
tatem: qz vna erat imago et similitudo. **C** Secūda au
toritas est: quam allegat magister est q̄ habet Gen. 1.
s. in principio creauit deus celum et terram: vbi habetur
in hebreo beloin: q̄b est numeri pluralis: ac si diceretur
dij: et tñ ponitur verbus in singulari. s. creauit siue bara.
iquātū ergo oī creauit: signauit vnitatez actus: et sic est
vnitas nature: siue p̄ncipij agendi. ideo vnitas est natu
re: et pluralitas suppositoz diuinoz. alie multe auctori
tates sunt similes que postea tangēt in declaratione
scōe particule cōclusionis qbus idem persuadet.

Abulensis * De beata trinitate. a ij

1
Trinitatis decla
rande modi duo
quos magister
suaiz 3 in. 1.

2
Scriptura sacra
tū facta est di
ctante spū scō.

3
Unitatis dei na
turalis est non
theologica confi
deratio.
Qō p̄ncipialis.

4
Modus quincē
di p̄ demōstra
tionez facit scire.

5
Auctoritatis ne
cessitas incōuin
cibilis est: et ma
gis certa q̄ visio
ocularis.

6
Probatioes ad
ptes an trinitas
possit p̄bari.

7
P̄ia cōclusio.

7
Auctoritates ve
teris testi persua
det trinitatē per
sonarum.

8
Trinitatis psua
sio p̄ auctē Ge
ne. 1. faciam⁹ cē.

9
Trinitatis psua
sio ex principio
gen. i p̄ncipiozē.

10 Probō scēe par
tis conclusionis.

11 Personaz plu-
ralitas tractatur
psal. 109.

12 Trinitas nō cū-
cū ex aucte illa
faciam? Gen. 1.

13 Obiectiōes one
aduersus expōnē

14 Solo obiectiōis
pūme.

15 Formatio homi-
nis quō creditur
fuisse.

16 Obiectio 5 hoīs
formationez.

17 Scriptura sacra
deo tribuit sepe
q̄ faciunt angeli.

18 Angelus appuit
moysi in rubo.
Exo. 3.

19 Angelus dedit le-
gem in mōte sy-
na. Exo. 20.

20 Solutio obie-
ctionis secunde.

21 Error iudeoz d̄
deo 2 angelis.

22 Auctis pmo gen.
ad q̄ non ondat

Secōda particula est: q̄ non pōt necessario cōuinci ex auctoritatibus veteris testamenti per se sumptis pluralitas personaz: ita vt appareat. p̄ quo sciendum q̄ in multis locis veteris testi agit de psonaz pluralitate. sicut p̄ i psal. illo. 109. s. dixit dñs dño meo. nā ibi loq̄ tur pater ad filiū. nam sic allegauit xps Matth. 22. q̄ messias erat deus ex v̄bis illis: 2 sic erat pluralitas suppositoz diuinoy. hoc tñ apparet sumēdo simul testimo nia noui testamenti. sed sumendo sola testimonia vete ris testamenti nihil pbabit. 2 apparet inductiue hoc: pmo ex auctoritate illa. s. faciamus hoīem ad imaginem 2 similitudinem nostrā. nā h̄ dicat in plurali faciamus non arguit pluralitas suppositoz: s̄ pōt intelligi aliter ista pluralitas. vno modo q̄ in creatione hoīs cum an gelis essent iam creati deus loqueret ad angelos dicens faciamus hoīem. Sed tunc obijciēt dupliciter. vno modo q̄ non stat: qz deus 2 angeli non cōmunicauerūt in hominis creatione: qz solus deus est qui creauit ho minem. scōdo qz d̄ ad imaginem 2 similitudinem nostrā: 2 tñ non est eadem imago nec similitudo dei 2 angelo rum. Ad p̄mum dicendū q̄ angeli non cōmunicant in actione dei. deus tñ creauit hoīem. s. aīam quā insu dit corpori plasmato de terra 2 dedit illi corpori eē hu manū simul: angeli v̄o cooperati sunt in figuratiōe ho minis. s. formando 2 lineando corpus eius de limo ter re: 2 in hoc deus nō opatus est. Pro quo sciendū q̄ for matio hoīs creditur hoc mō fuisse. s. q̄ deus iusserit an gelis q̄ de limo terre formarent vnum corpus fm hu mana lineamenta: 2 cum esset sic examinatum nec esset corpus humanū nec cadauer: sed statua lutea: deus insu dit illi corpori aīam: 2 infundendo simul fecit ipsum li mum esse carnem: 2 sanguinē: 2 neruos sicut in corpo re humano requiritur. hoc aut̄ non poterant facere an geli: sed solum figurare limum. etiam aīa per vnionem ad corpus: non poterat facere de luto carnem: 2 ossa: 2 neruos: 2 humores. imo qz erat impossibile eam vniri cor pori sic se habenti. 2 sic deus dicit fecisse totum homi nem. Angeli aut̄ nihil fecerunt nisi figurare materiam. Sed adhuc obijcietur q̄ istud non fecerunt angeli. qz dicit Gen. 2. formauit deus hoīem de limo terre: 2 inspirauit in faciem eius spiraculū vite. ergo taz forma tionem corporis q̄ anime inspirationem deus opera tus est. Dicēdū q̄ angeli fecerunt. 2 tñ d̄ fecisse deus: qz ea que fecerunt angeli sepe in sacra scriptura attri buunt deo. Sicut patet de illo qui apparuit in rubo. Exo. 3. nam ibi dicit q̄ erat deus: 2 q̄ israelite erāt po pulus suus: 2 q̄ ipse erat deus patris: 2 tñ ille erat angelus sicut dixit beatus Stephanus: 2 b̄ Act. 7. sic ēt ille qui loquebat̄ in datione legis in mōte Synai vi debat̄ esse deus: qz ipse dixit. ego sum ossa deus tuus: qui eduxi te de terra egypti: non habebis deos alienos coram me Exo. 20. 2 Deutero. 5. 2 tñ ille erat angelus. vt patet ad Gala. 3. s. lex data est i manu mediatoris. i. Moysi ordinata per angelos. Quare aut̄ angeli in ve teri testamēto vocent̄ aliqui deus: 2 quare iterdū ange li. 2 in quibus locis deus: 2 in q̄bus angeli requirūt ma iorē dignitatē. q̄ sit presens negociū de quo in alijs lo cis dictū est. Ad scōdum cum obijciatur. s. q̄ non sit ea dem imago dei 2 Angeloy. dicendū q̄ non est eadem fm substantiā vel numero. sed est eadem per magnaz similitudinē quātū ad illud q̄ grosse speculātibus ap paret. 2 modus est qz deus qñq̄ non videt̄ a iudeis putabat̄ esse rōnalis intelligendo: 2 h̄is actus huma nos h̄ites aliquā perfectionē vt videre audire 2 odo rare. nam sic ipsi putabant deū esse illū qui eis locutus est in datione legis: 2 dixerunt. non loquat̄ nobis dñs ne moriamur. Exo. 20. 2 Deutero. 5. de angelis ēt idem putabant. s. q̄ loquerent̄: 2 viderent: 2 audirent: 2 habe rent similitudinē corporoy humanoy: cuius scriptura dicit eos sic apparuisse vt p̄ Gen. 16. 18. 19. concordabant ergo angeli 2 deus in hoc quantū ad opinionē iudeoy q̄ loquebant̄: audiebant: videbant: odorabat̄: intellige bant: 2 habebat̄ ceteros actus similes. 2 tales actus h̄nt hoies: ideo dicerent̄ hoies facti ad imaginē dei 2 ange loy. Alio modo posset intelligi ista auctoritas de deo solo ēt si esset vnica psona sicut est vnica essentia. s. q̄

deus diceret de seipso faciamus hoīem ad imaginem nostrā. 2 h̄ locutio fieret ad aliū: qui non esset deus. si ad angelos tñ non poneret in plurali ppter aliquē aliū q̄ edicare deberet in operatione ista: sed ppter magnā di gnitatem deus de seipso loqueret in plurali. sicut dicit magni viri: nos dñs Petrus faciemus vobis imēsa be neficia: 2 sic ēt diceret ad imaginē nostram sicut dicunt magni viri: domus nr̄a est bona. Item cum d̄ q̄ ex hoc patet vnitatem esse nāe. qz d̄ ad imaginem: 2 non sunt plures imagines s̄ vnica: nō colligit vnitas essen tie saltem numero. sicut asserimus q̄ dato q̄ vna esset nā in specie sicut humanitas essent multe numero sicut sūt multe humanitates in multis hoībuz: 2 sic eēt mul ti dii: 2 eoz eēt vnica imago. 2 tñ hoc negat. Itē nō videt̄ satis vniuer̄ dicitum q̄ introducant̄ hic perso ne loquentes. nō. n. videt̄ que psona loqueret ad alias: quia in illo signaret̄ aliqua perfectio maior loquentis: h̄ ista ratio videat̄ alicui pati defectū sed non patitur. Item non est verissimile q̄ loqueret Moyses de imagine 2 similitudine eo modo quo loquunt̄ theologi nostri. nam h̄ veruz sit q̄ talis imago trinitatis sit in anima nostra qualem ipsi asserunt. tñ non est verissimile q̄ de illa loqueret moyses: qz moyses volebat̄ decla rare israelitis creationis rez modū: 2 debebat̄ talr̄ loq̄ vt posset intelligere populus ille rudis. 2 tñ accipiēdo imaginē 2 similitudinē trinitatis: sicut theologi accipi unt vix nos cum magno studio 2 doctrina intelligere possumus: quāto magis populus ille rudis qui in nulla doctrina expertus erat. Ideo credendū q̄ loquebatur moyses de imagine 2 similitudine que est quedā immu tatio in actibus humanis apparentibus. s. loqui: vide re: audire: intelligere: 2 similibus. 2 sic ex ista auctozita te non probat̄ personaz pluralitas nec vnitas essentie. Secōda auctoritas p̄ncipalis quā magister inducit est de eo quod habet̄ Gen. 1. i. in p̄ncipio creauit deus ce lū 2 terram. qz in hebreo ponit̄ ibi beloin: q̄ est plura lis numeri. i. oīs. 2 cum ponit̄ v̄bum singulare significat̄ suppositoz pluralitas 2 vnitas nature. Sed nō stat qz ibi ponit̄ plurali pro singulari. nam in isto noīe bel vel beloin est indifferentia. s. q̄ non magis est accipere plu rale q̄ singulare: qz totum pro singulari accipit̄ cū ve us vnicus sit. 2 manifestum est q̄ accipitur improprie. nam si poneretur pro plurali cum istud nomen signifi cet naturā diuinam significaret̄ eaz multiplicatā in sup positis: 2 essent multi dii sicut multi homines. hoc tamē negamus. nec ēt lra latina concedet̄ aliqñ deos h̄ sint multe psonae. sed idē signat̄ beloin p̄prie sumptum q̄ dii: ideo non accipit̄ pro plurali. Nec obstat q̄ ponat̄ tur in plurali beloin non ad signandum multos deos sed multa supposita diuina: qz etiam ad huc non con cedit latinus sermo deos siue tres deos. ideo nec sermo hebraicus idem p̄cedet nisi improprie accipiat̄. s. plura le pro singulari. Dicendum aut̄ errant nimis qui ex talibus locis volunt̄ pbare pluralitatem diuinarum p sonaz: qz talis mutatio numeroy non euenit ex aliquo mysterio: sed ex barbarie idiomatis. Nam sepe signat̄ tales mutationes in hebreo sine aliqua ratione sed solū ex consuetudine loquendi. 2 non seruat̄ p̄prietatē loquēdi inter adiectiuū 2 substantiuū: inter relatiuum 2 antece dens: inter suppositum 2 appositum. p̄ de adiectiuo 2 substantiuo. nam Esa. 19. dicit̄. in littera nostra. tradat̄ egyptum in manus dñoy crudelium: 2 in hebreo dicit̄. adonin caserb: q̄ interpretatur dñoy crudelis vel duri. 2 ponit̄ substantiuū in plurali: 2 adiectiuum in singula ri cū deberet dicit̄ adonin castin. i. dñoy crudelium. 2 tñ ibi nō importat̄ aliq̄d mysteriū p̄ illā mutationē nume roy: cū fiat ibi sermo de hoībuz. De antecedeēte 2 re latiuo p̄ Josue. c. 2. cū d̄ de vobis exploratorib̄ iudeoy dicit̄ lra nra. tollēs mulier viros abscondit̄ eos. in hebreo d̄ q̄ tollēs mulier viros abscondit̄ eū: 2 tñ d̄ eret dicit̄ abscondit̄ eos. ibi aut̄ nō est aliq̄d mysteriū q̄ re mu tatio ista numeri fiat cū nō agat̄ d̄ diuinis. ideo solū fit ex improprietate idiomatis. Itē si ad significandū sup positoz multitudinē 2 vnitatē nāe positū est beloin in plurali: 2 v̄bū in singulari. ita in oībuz alijs locis qñ po neret̄ aliq̄d nomē adiectiuū 2 substantiuū simul de deo. h̄ poneretur

trinitatem et
fitio secunda.
23 Imaginis vni
nō arguit vni
tē eētie v̄l ni
24 Error ponēt
p̄sonas diuini
ad inuicē loc
p̄mo Gen.
Moyses nō lo
bat̄ d̄ imaginē
cut̄ theologi ni
25 Error d̄ dicit̄
beloin. p̄n. gen.
fit nūeri pl̄s. 2
ex h̄ d̄ dicit̄ tri
nitas in vnitate
p̄ prima ratio.
26 Hebrei nō f̄r̄
cōgruitates gr̄
maticales.
27
28
29 Hebreoy incor
gruitas circa re
latiuum 2 antece
dentes.
Secunda ratio.

h3 poneretur in plurali substantiu ad significandū sup-
 posita: adiectiuū semp ponere in singulari q: significat
 formā inherēte que non multiplicatur. 2 p3 hoc ex mō
 idiomatis latini. nā h3 sint tres psonae: 2 quelibet eterna:
 non dicimus q sunt tres eterni: sed vnus eternus. non
 tres oipotētes sed vnus oipotēs. nō tres imēsi sed vnus
 imēsus: vt ait Athanasius in symbolo. 2 tñ in hebreo
 ponunt interdū noia adiectiua 2 substantiua: simul de
 deo dicta in plurali vt p3 Deutero. 5. vbi dī in lra nra.
 qd est oīs caro vt audiat vocē dñi dei viuētis. dī in he
 breo beloin bayyn. i. deoz viuētū. 2 tñ h3 ponet deoz
 plaralr ad significandū supposita: deberet poni viuētis
 in singulari ad significandū vnitatē nāe: q: viuēs si
 gnificat vitā: 2 vita nō multiplicat in diuinis p suppo
 sita: sed est vnica vita numero in tribus suppositis. 2 tñ
 iste modus loquēdi frequētat in hebreo: q: sic etia; dī
 Diere. 23. in lra nostra. s. peruertistis vba dei viuētis
 oñi exercitū dei vestri. in hebreo dī. puertistis verba
 deoz viuētū. s. beloin bayyn. C Itē p3 hoc q: si pone
 ret beloin in plurali ad signāndā suppositoz pluralita
 tem: 2 creauit in singulari ad signāndū vnitatē actus 2
 nature q est pncipiuz actus: qñ ponere beloin in plara
 li: 2 verba; in plurali signāret pluralitas suppositoz 2
 nārū. 2 tñ ponit interdū beloin in plurali: 2 vbu in plu
 rali vt p3. 2. Regū. 7. in lra nra dī. q est gens vt pplus
 israel pp quā iuit deus vt redimeret eā sibi in pplim. in
 hebreo dī. gs vt pplis tu⁹ ges vna pp quā iuerūt oij ad
 redimēdū sibi siue iuerūt beloin. sic ē dī Ecclē. 2. c. in
 lra nra. gs est bō q possit seq regē factorē suū. in hebreo
 dī gs est bō q intret post regē q fecerūt eū. ecce quāta
 varietas. si ergo p istā mutationē numeroz aliqd my
 steriū in diuinis sicut in auctoritate Hei. s. in principio
 creauit 2. signāret pluralitas suppositoz 2 vnitatē nāe:
 ita in illa. 2. Re. 7. signāret pluralitas suppositoz: 2 plu
 ralitas nār. qd est absurdū. 2 in auctoritate Ecclē. signā
 ret vnitatē suppositi diuini: 2 pluralitas nārū diuinaz
 qd est absurdū 2 impossibilis. C Itē p3 q: si in locis
 istis signāret mysteriū aliqd pluralitatis suppositoz: 2
 vnitatis nāe diuine: cū nihil sit vtilius 2 magis neciuz
 nobis q fidē trinitatis pbare ex veteri testō vt cōfir
 met doctrina noui testi 2 vt ostent pñdia iudeoz: Die
 ro. g. trāstulit bibliā 2 erat exptus in hebraico sermone
 seruasset illud mysteriū iter latinis ita vt manifeste ap
 pareret ex lra vnitatis nāe 2 suppositoz pluralitas: 2 tñ
 nō curauit de illa mutatiōe numeroz. iō apparet q in
 tellerit q nullū mysteriū ipotabat. nā in lra nra dī. in
 principio creauit deus: 2 nō dī oij creauit. et in alijs lo
 cis vbi ponit in hebreo deoz viuētū lra nra dicit dei
 viuētis. oēs aut istas mutatiōes lra nra emēdat: seruās
 numeros: 2 alias vniētias adiectiui 2 substantiui: rela
 tiui 2 antecedētis: suppositi 2 apposit. ergo putauit eas
 nō fuisse factas ex aliquo mysterio: sed ex barbarie idio
 matie. C Confirmat hoc: q: h3 sepissime ponat beloin
 in numero plurali in hebreo: lra nra trāstert in singula
 ri. 2 tñ Hei. 3. cū serpens dixit ad eū eritis sicut beloin
 sciētes bonū 2 malū. lra nra dixit. sicut oij in plurali. eo
 q ibi si stringeret virū 2 femināne nām diuinaz accipe
 esset multiplicata nā diuina in eis 2 ipsi essent sicut duo
 oij 2 nō sicut vnus: sicut erāt duo boies: 2 nō vnus. in
 sapiētia ergo magna est 2 quāsi infania velle p similes
 auctoritates vincere pluralitatē psonaz diuinarum 2
 hebreos. vñ nō immerito ab eis si sapientes sint postu
 mus irrideri tanq ignari: 2 ad pauca attendentes.
 C Nicolaus tamen in quodam libello quem fecit con
 tra iudeos vbi tāgit istā qōnē: putat se firmissime con
 cludere ex auctoritate ista. s. in principio creauit psona
 rum pluralitatē: 2 vnitatē nāe: 2 destruit obiectiōes iu
 deoz 2 rñsiones: iō putat se sufficēter pbasse. C Sed
 errat in duob⁹. pmo q: nō sufficēter ostendit eoz dicta:
 scdo q: dato q bñ solueret eoz argumēta nō sequeba
 tur q conclusio sua esset vera. nā nō t3 ista oñia. s. reus rñ
 det bñ ad oia obiecta actoris. ergo reus sonet iustā cāz
 q: pōt esse q actor nesciat allegare de iure suo: vel desi
 ciat ei copia eius iuris qd scit se hēre 2 possit allegare 2
 reus rñdebit facilr ad allegationes leues: 2 tñ fouebit
 reus in iustā cām: 2 actor bonā. ita h3 nicolaus satisfice

ret argumētis iudeoz: nō seq q ipse veraz teneat cō
 clusionē: q: pōt esse q: h3 ipsi vey dicāt q: insipietes sunt
 nō bñ pbent qd pbare poterāt. rñsio aut iudei ad nico
 laum fuit q: h3 beloin ponat in plurali nō pbat plura
 litas suppositoz: q: qñ accipit pro deo vero ponit plu
 rale pro singulari: qñ aut accipit pro deo nō vero: ali
 quādo accipit pro singulari: 2 aliqñ p plurali. 2 q: ibi
 ponit pro deo vero accipit pro singulari: ac si oicaf in
 principio creauit deus siue bel. dicit Nicolaus q non
 stat: q: aliqñ ponit beloin pluraliter pro deo vero. 2
 ponit exempla. s. Diere. 23. peruertistis verba deoz vt
 uentiū siue beloin bayyn. ecce ponit ibi adiectiuū in plu
 rali: iō beloin ponit ibi pro plurali. C Itē Josue vlti
 mo dī. nō poteritis seruire oño q: deus sanctus ipse.
 in hebreo dī non poteritis seruire oño q: oij sanctus
 ipse: siue oij sancti ipsi. C Itē Esaiē. 5. in lra dī. oñabi
 tur tui q fecit te: oñs exercitū nomē eius. in hebreo dī
 citur oñatores tui factores tui. C Itē. 2. Regū. 7. cum
 dicit lra nra que est gens vt populus israel ppter quez
 iuit deus vt redimeret eā sibi in populū. hebraica dicit
 gs vt populus tuus israel gens vna in terra ppter quā
 iuerūt oij siue beloin ad redimēdū sibi. C Itē Ecclē
 stastes. 2. dī. gs est homo q possit seq regē factorē suū.
 hebraica dicit gs est homo q possit intrare post regem
 qui iam fecerūt eum. in omnibus his accipit beloin in
 plurali pro deo vero. 2 sic dicit Nicolaus falsam esse
 responsionē illorū hebreoz. C Allegat veinde aliam
 responsionē in hoc. sup illa auctoritate Ecclēstastes. 2.
 nam cū dī post regē q fecerūt eum: dicit ibi quedā glo
 sa hebraica: q: deus 2 domus filij sui fecerunt boiem.
 C Itē super psalmo deus deoz dñs locutus est. q est
 psalmus. 49. est quedā glosa hebraica: 2 ponitur ibi no
 men dei ter. s. bel beloin: 2 nomē dei tetragramaton. 2
 querit illa glo. quare asaph cōditoz illius psalmi noia
 uerit deū ter ibi: 2 dicit q hoc est q: deus in tribus p
 prietatibus creauit seculū. ex istis ouobus rōnibus eli
 cit Nicolaus pluralitatē immo trinitatē personarū. nā
 dicit q per deū 2 domū filij sui intelligit pater q pro
 prie vocat deus: 2 filius q vocat domus cōsilij: eo q
 est verbum secretū patris: 2 veinde spiritus sanctus ex
 vtroz procedēs. C Ex secūda respōsione elicit q sunt
 tres persone: q: dī q deus in tribus p prietatibus crea
 uit seculū. s. q: in diuinis sunt tres psonae que ostituunt
 2 distinguuntur tribus proprietatibus. dicit tñ q poste
 riores iudei dicit istas tres p prietates esse potentiam
 sapientiā 2 bonitatē: 2 ipse conat hoc cōfutare. C Aliā
 rationē facit Nicolaus ad pbandā intentionē suā. s. q
 fuit intentio Moyfi auferre israelitis occasionez idola
 tria: ad quaz valde erant proni vt p3 ex decursu vete
 ris testamēti. si tñ loqueret sic oicēs beloin in plurali:
 2 nō intelligeret p hoc pluralitatē suppositoz daret oc
 casionē cogitādi iudeis q erāt multa absoluta in diui
 nis siue multi oij. iō nō est verisimile q moyses voluis
 set vti tali mō loquēdi nisi p hoc importaret aliqd my
 steriū. s. q daret subtilr itelligētibus cognosci suppo
 sitoz diuinorū pluralitatē 2 vnitatē eēntie. C Deinde
 nicolaus allat rōnes tres hebreoz 2 se. Pria est q acci
 piat numerus pluralis p singulari vt p3. 1. Reg. 28. in
 suscitatiōe samuelis. nā dixit pbitonissa: vidi deos ascē
 dētes de terra siue beloyne. et tñ manifestū est q solus sa
 muel erat: q: solū illū voluit suscitare mulier. et q: dī i
 mediate in lra qlis est forma ei⁹. 2 tñ si multi eēnt dice
 ref: qlis est forma eoz. C Scda rō est de eo qd dī Eze
 chi. 40. s. in die aut calēday vitulū de armēto imacula
 toz. 2 ponit in hebreo tanimim ac si dicatur vitulū ima
 culatos: q: tanimim est pluralis numeri 2 ponitur vi
 tulum in singulari. C Tertia ratio est. quia Lanti. 1.
 dī. trabe me post te curremus in odorem vnguentoz
 tuoz. ecce ibi mutat numerus: q: cū ponat supposituz
 in singulari. s. trabe me. ponit appositū in plurali. s. cur
 remus in odore. sicut ergo ponit suppositū in singulari
 cū appositū in plurali. ita eōrario ponet in singulari
 cum supposito in plurali: sicut hic in principio creauit
 beloin 2. C Respondet Nicolaus ad primam q Sa
 muel non suscitatus est solus: sed cum eo Moyfes: vt
 daret sibi testimonium legis integre seruate: 2 locuta

38
 Hebreoz rñsio
 aduersus Nico
 laum de lra.

39
 Opi. nico. de lra
 de ostēsiōe trini
 tatis sup glo. he
 breo psal. 49.

40
 Rōnes hebreoz
 aduersus nic. cir
 ca ostēsiōnez tri
 nitatis.

41
 Pluralis nume
 rus accipit p sin
 gulari. 1. reg. 28.

42
 Rñsioes nico. ad
 rōnes hebreoz.

30
 De plerunq
 plurale p
 ar sine ali
 quoysterio si
 gnato.

31
 Uj diuinis si
 multiplicatur ad
 multiplicatiōnez
 suppositozum.

32
 Rōtia ostēsiō
 q: auctoritas pñ
 cipiale eos nō
 puit trinitatē.

33
 De lra lra deo
 2 nō pluralis
 nūm 2 verbū
 pluris numeri
 tribus oñeuit:
 sine mysterio ali
 quo

34
 Rōtia q au
 ctoria pncipij
 gemos nō pui
 calitatēz.

Armatio.

35
 Auctoritatis scbi
 declaratio. s.
 eis sicut oij.

36
 Rōdit nico.
 oia in libello
 cō iudeos.

37
 Rñ seq ad in
 sta reus rñdet
 obiecta acto
 ri

est pbitioniffa de ambobus. f. vidi deos ascendentes de terra. Saul aut soluz q̄fuit de p̄mo eoz. ideo dixit. qualis est forma eius. C̄ Alter ridet fm̄ Aug. qui tenet q̄ non fuit vere suscitatus Samuel: sed magice. f. in quadam forma eum rep̄tante: & demon familiaris mulieris illius comitabat eum: & sic dixit vidi deos ascendentes de terra. C̄ Ad sc̄dam auctoritatem dicit q̄ cum dicitur vitulum tanimim. i. immaculatos non debemus dicere immaculatos in accusatiuo: sed immaculatos in genitiuo. nam noia hebrez non h̄nt varietatem casuum sicut noia latina: ideo eadem dictio non variata in lris p̄t esse sub habitudine noiatiu & genitiui: & oium casuum: & sic p̄t esse tanimim. ideo dicit q̄ erat statutum legis: q̄ in principio cuiuslibet mensis afferret vnus vitulus: & ad hoc sacerdotes segregabant in aliquo loco p̄pe templum duodecim vitulos immaculatos pro oibus duodecim mensibus: & tunc in quolibet mense accipiebatur vnus vitulus de illis: & dicebatur vitulum immaculatum. i. de immaculatis. f. q̄ de duodecim immaculatis accipiebatur vnus. C̄ Ad tertiam auctoritatem dicit q̄ liber c̄aticoz fm̄ hebreos exponit de deo & synagoga. & q̄ synagoga est q̄dam congregatio vna: p̄t poni in singulari: & q̄ in illa congregacione multi sunt ponit in plurali. f. curremus in odorem per hec putat se Nicolaus sufficienter r̄disse hebreis & clausisse q̄ ex auctoritate illa. f. in principio creauit deus r̄. q̄ firmiter pluralitas p̄sonaz: & vnitas nature diuine significatur ibi. C̄ Sed dicendum q̄ non stat. & dicendum p̄mo q̄ illa responsio iudeoz est absolute vera. f. q̄ beloin q̄ ponit pro deo vero semp sumit singulariter. cum autem sumitur pro deo imp̄prie dicto indifferenter accipit aliqui pro plurali: & aliqui pro singulari. cum aut Nicolaus inducit auctoritates quasdam in q̄bus ponit adiectiuum in plurali cum isto noie beloin: & alias in q̄bus ponit verbum in plurali. dicendū q̄ nihil pbatur ex illis nisi q̄ istud nomen sit in numero plurali: & nō sit beloin singularis numeri: ac si aligs dicere vellet q̄ istud nomen beloin est singularis numeri sicut istud nomen bel sicut aliqui extimāt. nam tūc ver est: q̄ bene probat Nicolaus. nam cum adiectiuū ponat in plurali o; ponit substantiuū in plurali: et cum appositum ponat in plurali suppositum et ponet in plurali. & hoc c̄cedendum est: q̄ istud nomē beloin pluralis numeri est: siue non. C̄ Si aut velit cludere Nicolaus q̄ nō solū est nomē numeri pluralis: s; et significat r̄ pluralis numeri. f. suppositoz multitudinē non claudit: q̄ tunc non solum sequeret pluralitas suppositoz: imo et essentiaz diuinaz. q̄ p̄ in prima auctoritate quam Nicolaus allegat. f. p̄ uertistis vba dei viuentis. Hier. 2. 3. & hebraica dicit per uertistis vba deoz viuentium siue beloin hayym. nā accipiendū illud adiectiuū p̄prie in numero plurali: necesse est q̄ signaret plures viuentes: & sic eēt plures vite numero in diuinis. & cū vita sit ens absolutū eēt plures deitates q̄ est impossibile. cū ergo sit vnica deitas: & vnica vita: & esse non o; cedi tres viuentes vel plures viuentes: sed vnicus viuēs: sicut dicit Zibanatus vt supra dictū est q̄ non sint tres eterni: sed vnus eternus non tres oipotentes: s; vnus oipotens. non tres imensis: sed vnus imensus. C̄ In alia auctoritate Josue. 24. f. non poteritis seruire dño q; oij sancti ipse. dicendū et q̄ nō accipit ibi oij sancti siue beloin q̄ duffin p̄ plurali: sed pro singulari: q; als sequeret q̄ eēt plures sanctitates in diuinis: & istud est impossibile: q; cum sanctitas sit forma absoluta vnica est: sicut vnica eētia vnica bonitas. C̄ Sc̄do p̄ q; si importaret aliqua pluralitas in hoc lra nostra terigisset illam: & tñ posuit singulariter dicens. non poteritis seruire oio q; deus sanctus ipse. C̄ Si aut dicas q̄ Hieronymus non aduertit ad hoc: ideo nō posuit in numero plurali: sequunt duo inconuenientia. Primū est q̄ ipse nō translulit veritatē sensus. nam cum ibi significaret pluralitas aliqua translulit singularitatem: & iste est magnus error: q; sciremus bibliam nostrā in multis deficere a veritate. C̄ Sc̄dm est q; sequitur q̄ beatus Hieronymus sit insipiens. f. q; circa illa in quibus magis fides nostra corroboratur ex hebreis libris: nō translulit eo modo quo possemus fir-

miter extra hebreos arguere: sed eo modo quo nibil possemus cludere extra illos. C̄ Tertio pbaf efficacius q̄ illa littera non signet aliqd in plurali: q; dicitur in hebreo non poteritis seruire dño q; oij sancti ipse. si tñ significaret pluralitas saltem suppositoz: deberet dici oij sancti ipse: & ponit ipse singulariter. Pro quo sciendum q̄ de diuinis melius possumus c̄cedere pronoia in plurali q̄ noia. & causa est: q; si concedat nomen in plurali de deo significat magis natura: q̄ tñ vnica est. Si aut c̄cedat p̄nomen significatur subsistentia que tres sunt. ratio huius est q; nomina significant substantiā cum qualitate. est aut qualitas determinatio substantie que reducit substantiā ad standū pro aliqua determinata natura. pronomina aut significant meram subsistentiam. est aut substantia materia forma cōpositum & suppositum: ita vocat substantia quodlibet subsistēs. vnde concedemus in plurali pronomina de deo q; significant plures substantias. i. plura supposita vel subsistentias siue hypostases. nam dicemus in diuinis de tribus p̄sonis isti vel illi: vel ipsi: vel bi: aut idem que sunt pronomina. & non dicemus oij: vel sapientes aut boni q; ista que sunt nomina significant nām. Illa vō q̄ sunt pronoia significant solas subsistentias. & tñ hic ponit p̄nomen in singulari q; o; q; oij sancti ipse. ergo nō potest ibi significari aliqua pluralitas suppositozum nec naturaz. C̄ Ad aliam auctoritatem in qua dicit q; est vt populus tuus gens vna in terra: p̄pter quā iuerunt oij ad redimendū sibi. dicendū q̄ nō ponitur ibi p̄prie plurale: sed pro singulari. q; p̄ ex lra nostra que posuit singulari. f. p̄pter quā iuit deus: vt redimeret eam sibi. C̄ Alio modo pbaf efficacius: q; si ibi poneretur plurale p̄prie: nō solum pbaret pluralitas suppositoz: sed et pluralitas naturaz: q; ponit vbum in plurali. & tñ nec nos: nec iudei c̄cedimus pluralitatem nature. ergo illa pluralitas nō importat aliqd mysterium. s; ponit p̄ singulari ex barbarie idiomatis hebraici. C̄ Ad aliam auctoritatem cu; dicit. quis est homo qui possit intrare post regem qui fecerunt euz. dicendū q; illa mutatio numeri nō importat mysterium. nā o; dicit post regem qui fecit eum: & dicit post regem qui fecerunt euz. C̄ Et patet q; si iste due auctoritates in ista mutatione: numeroz pluralitate: importarent aliqd mysterium sequerent inde magna absurda. nam ex p̄ma auctoritate sequerent multe deitates: & multa supposita diuina. ex sc̄da sequerent multe nature: & vnicum suppositū. patet hoc q; si aligs velit pbare pluralitatem suppositoz in diuinis per nomē beloin in plurali: & vnitate nature per singularitatem vbi. f. creauit. cu; positū fuerit verbū in plurali pbabit naturaz multitudinem: & tñ in ista auctoritate. 2. Reg. 7. ponit nomen in plurali: & verbum et. iō significat nāz pluralitas: & suppositoz. Sc̄bz p; q; in auctoritate Eccl. 2. ponit nomen in singulari: & verbū in plurali. f. post regem q; fecerit eum. ergo significat vnitas suppositi: & multitudo nāe: q; est absurdū. ideo dicendū: q; figs p̄ illam auctoritatem. in principio creauit deus r̄. velit pbaret iuxta hebreos multitudinē suppositoz & vnitate nāe: & iducit auctoritates supra postas ad aliquā c̄firmationē suā irr̄idēdus est: q; potius ex bis pbaf directe oppositū. C̄ Lū aut Nicolaus t̄git aliā r̄fisionē; hebreoz: in gloia illa. Eccl. 2. f. deus: & domus c̄filij sui fecerunt boiem. & q; ex hoc innuat pater q; vocat deus: & filius qui est domus c̄filij sui: & sic sit pluralitas in diuinis. oim q; nō stat rō sua p̄pter duo. a. P̄mo q; nō arguit nūc ex aliquo textu veteris testi: s; ex gloia cuiusdā doctoris q̄ nō est solida: q; qlibet iudeus poterit negare illā: sicut apud nos sūt inter doctores multe opinionēs: & dicta doctorū nō sūt solida nisi per pbationē ex textu sacre scripture vel ex aliqua rōne nāli. C̄ Et h; dicas q; iudei magis assentiunt doctoribus suis et nō pbātib; q; nos assentiunt nris. oim q; ad huc nō v; q; semp ad huc licet eis h̄re opinionibus illoz. sicut p; de ra. abra. abenazra q; fuit inter iudeos subtilis doctor: & tñ in multis ei repugnāt. imo eū dānant tanq; hereticū. f. circa sabbati obseruationē: cu; dicat q; licet ignem succedere ad calefaciendum membra: sed nō ad parādos cibos. ita ergo licebit contraire

48 Pluralitas mini cedit vnio si tñ no

49 Substantie ratio.

50 Plitas vbi ar it plitate nō se suppositoz h; turarum. Ad auctoritate 2. Reg. 7.

Solutio ad cto. Eccl. 2.

51 Auctoritates numero singulari & plurali i h; deo nō solū d; dunt pluralitate suppositoz: c; vnitate nāe e; vel vtrūq;

52 Gloie hebreoz ab hebreis p̄ negari sicut apud nos gloie nre a prima rau

Dictum rab. ab nazra.

43

44 Hebrei non h̄nt varietatē casuuz in nominibus.

Inurgit Abulē sis 5 Nicolauz. Hebrei bene r̄dent argumētis nicolai.

45 Error nicolai nō solum ponit pluralitatē suppositoz sed et eētia rum in diuinis.

46 Absoluta in diuinis vnica sūt.

47 Hieronymi defensio in translatione biblie.

Beatus hiero. diuinus interpres.

contraire alijs doctoribus suis qñ vñ fuerint non recte dicere. **S**ecundo nō claudit: qz qñis ex ista glosa liceret arguere nō pbaret pluralitas deoz. nā cum dō qz deus 2 domus filij sui fecerunt hoies: nō intēdunt bebrei significare filij per domū filij: qz volunt domum filij esse aliqd distinctum a deo: cū dicant qz deus sanctus 2 domus filij sui fecerunt hoiem: sed significant bebrei per domū filij multitudinem angeloz cū qbus deus videt bēre consilium: 2 tractare cum eis de rebus quas acturus est. 2 istud ostendunt bebrei per illud qd habet Gen. 1. 1. faciamus hoiem ad imaginē 2 similitudinem nrām. nam loquens est ibi deus qui vnicus est: 2 loquit ad angelos: 2 loquit per modum filij vel de liberationis cum eis: qz non dixit faciam: sed faciamus: quasi ex illoz consilio vel arbitrio aliquatē pēderet qz homo fieret vel non fieret. 2 istud verū est: qz deus locutus est angelis de hois plasmatione: siue scriptura significat deum locutum fuisse de hoc: qz sūm veritates deus nūqz loquit nec loqui pōt. **E**t vep est qz deus 2 domus filij sui fecerunt hoiem accipiēdo large. nam pprie nulla actio fuit in qua deus 2 angeli conuenirent: qz illud eēt ex impotentia alterius agentis: nec videt quo modo due virtutes distantes in infinitum in vigore: 2 in modo operationis conuenirent in eadez opatione: sed angeli formauerunt 2 lineauerunt quādam statum de lato quale est corpus humanū: deus autē fecit illam statum esse veram carnem: ossa: 2 neros: 2 vniuit ei formam aiam vt homo esset: 2 in ista opatione dei non cōmunicauerunt angeli: qz ipsi nullo modo poterant hoc opando vel adiuuando. **C**lū vō tangit Nicolaus aliam glo. super psal. 49. f. qz deus in tribus pprietatibus creauit seculum: 2 vult istas esse tres pprietates constitutas per sonaz. dicendū qz non stat. Primo qz non arguitur ex textu. sed ex glo. que nō est omnino solida vt supra dictum est. **S**ecundo qz dato qz glosa esset solida: non pbatur inde qz sint pprietates personales cū absolute dicat in tribus pprietatibus: 2 pos sunt intelligi pprietates ille absolute. **T**ertio p3 hoc 2 efficacius qz ille sint pprietates absolute: qz ipsimet in dei dixerunt qz tres pprietates in quibus deus creauerat seculum potentia sapientia: 2 bonitas. **N**icolaus autē arguit cōtra eos qz non intelligatur de istis absolute: sed de pprietatibus psonalibus. Sed in hoc nimis videtur errare. Primo qz cū glo. illa sit bebreoz: 2 ipsi velint sic intelligere dictum suum non bz ipse locum arguendū: qz licitū est mihi intelligere dictum meū: quā litercūqz volaero siue bene siue male. Secundo patet quia melius intelligitur sūm qz intelligunt bebrei: qz sicut intelligit Nicolaus. nam ipsi ponunt tres pprietates absolute que non sunt distincte realiter: quibus deus creauit seculū. f. potentia sapientia bonitatem. motus: namqz dei in ratione causē impulsue efficientis: 2 in ratione causē finalis est bonitas. de causa finali patet. qz finis quoddam bonum est: cum bonū sit qd omnia appetunt. **I**tem bonitas ergo diuina fuit causa finalis creationis mundi. **C**ausa impulsus efficiens fuit etiam bonitas: quia deus non est sicut aliqua causa naturalis: que moueatur ab aliqua causa naturali vel superiori: qz tales causē agunt de necessitate. etiam nō fuit motus ab aliquo sine extrinseco qui non esset bonitas sua: qz istud etiā erat imperfectionis cuiusdam. f. qz moueret ppter maius bonum consequendū. nec ēt motus ex inclinatione materie: sed fuit impulsus a bonitate que erat sibi intrinseca. sic ait Plato in thimeo suo: 2 recitat positionem istam **H**oc. 3. de consola. metro. 9. f. quem non externe pepulere fingere esse materie fluitantis: opus verum insita sūmi forma boni liuore carens. i. cāe externe. f. extrinsece: qz sūt efficiēs 2 finis extraneus nō pepulerunt. i. nō cōpulerūt fingere opus mae fluitatis. i. formare mae fluitantē distinguendo eaz per varias formas cōpositoz. sed insita summi forma boni. f. forma summi boni. i. sūma bonitas insita menti diuine carens liuore impulit deus ad formandū mām. ipsa ergo fuit causa finalis 2 impulsua. 2 sic bonitas fuit vna de pprietatibus qbus creatum est seculum. potentia autē: 2 sapientia fuerunt alie due pprietates quasi

instrumentales. nam non crearet deus mundū nisi posset: nec crearet nisi sciret. pprietates autē psonales que sunt paternitas filiatio 2 spiratio passiuā nihil attinent ad creationem seculi: qz solum sunt ad pductiones psonaz. ideo dō qz opera trinitatis ad extra sunt idiuisa. f. qz omnes psonae hnt eandem opationez. si tñ relationes originis siue pprietates psonales ad hoc pdesent: nō esset eadem operatio oium: ideo iste pprietates nihil attinent ad mundi creationem. ideo rectius dicunt bebrei qz nicolaus. **C**Ad aliam rōnem quam tangit nicolaus. f. qz intendebat moyses euitare idolatriā: ad quā populus bebreoz erat pronus. dicendum qz non sequebatur ex tali modo loquendi occasio aliqua idolatrie: cum iste modus non veniret ex aliquo mysterio: sed ex sola barbarie idiomatis. 2 non solum talis modus loquendi esset in scriptura: sed etiam esset frequentatus apud bebreos in vsu vulgaris: non ideo turbarent qz talem modum loquendi inuenirent: nec putarent p hoc significari aliqd mysteriū pluralitatis sed intelligi singularitatem. 2 si moyses deberet talem modum loquendi euitare ppter occasionem idolatrie: potius deberet euitari alij modi in quibus claris periculum dabatur de credendo pluralitatem deoz. f. peruertitis vba deorum viuentium. 2 illud. non poteritis seruire dño qz dñs sancti ipse. 2 illud. ppter quam iuerunt dñs ad redimendum sibi. 2 illud. quis est homo qui possit intrare post regem qui iam fecerunt eum. nā in his omnibus peritius innuitur pluralitas deoz: 2 tamen tales locutiones non euitant in sacra scriptura sed potius frequentant. ideo non fuit inconueniens qz moyses poneret in ista auctoritate beloin in plurali: 2 creauit in singulari 2 nō in tenderet per hoc significare aliqd mysterium: sed soluz vnitatem dei creatis. **E**sset autē causa erradi apud nos si tales modi loquendi ponerentur in scriptura sacra: qz istas incōgruitates non tolerat latini sermonis pprietas: ideo putarent posse ad significandū: aliquod mysterium. **I**tem qz dicit. f. qz moyses locutus est sic: vt subtiliter intelligentibus innueret suppositoꝝ diuinoꝝ pluralitatem 2 vnitatem nature non est verisimile: qz ista erat maior causa errandi. nam si non eueniret hoc ex cōditione idiomatis bebraici: sed poneretur ppter aliqd mysterium esset maior occasio errandi: qz inter bebreos nullus erat qui tantā obscuritatem intelligeret. nam dato qz deus eis diceret verbis claris: qz in oecitate erat multitudo suppositoꝝ 2 nature vnitatis: nō possent distinguere bebrei inter nām 2 suppositoꝝ. nec possent intelligere quomodo cum vnitatem numerali nature staret pluralitas suppositoꝝ: qz hoc etiam nos non valeamus perfecte intelligere: quanto magis qz ponere tur sub verbis ambiguīs in quibus posset significari pluralitas deozum in natura 2 suppositoꝝ. non est ergo intelligendum qz talem obscuritatem posuisset eis moyses: potissime in exordio legis. ideo credendum est qz nullum mysterium significabatur in hac 2 similibus auctoritatibus. **C**Ad alias rationes bebreozum quas Nicolaus contra se adducit. dicendum qz bene concludunt. **P**rima est de suscitatione Samuelis. nam verū est qz solus Samuel suscitatus est: 2 tamen dixit mulier vidi deos ascendentes de terra: id est vidi deum ascendentem. f. Samuelem. **C**Ad secundū: de dicto ezechi. dicendum qz etiam concludit poni numerum pluralem pro singulari. f. vitulum immaculatum. i. immaculatū. **C**Ad tertium idem dicendum. f. trabe me post te. **L**anti. 1. quia debet dici currum in odorez vnguentoz tuozum: 2 dicitur curremus. **R**esponso autē nicolai ad primam auctoritatem non stat: qz vult ponere duos ascendentes 2 suscitatos. nam tenendo pnam positionē. f. qz ascenderit Samuel: 2 cū eo Moyses: ridiculū est. **P**rimo qz mulier intendebat suscitare vnum: qz dixit quem vis vt suscitem tibi: 2 Saul ait: Samuelem suscita mihi. non est ergo verisimile qz duo suscitarent. **S**ecundo patet quia suscitatione facta dixit Saul: qualis est forma eius. si tamē essent multi diceret: qualis est forma eoz. **T**ertio patet: qz siue ista suscitatio fieret opere dei: siue opere demonis non suscitaretur nisi vnus. nā si opere demonis: cū esset voluntas pbitoni-

cāe qñ instrumentales ad pductionem mundi.
61
Error est dicere pprietates psonales attinere ad mudi creationē.

62
Nicolaus de lira male sentit qz moyses in loquēdo ex intentione lingue debet idolatriā vitare cū lingua bebreoz id patiatur.

63
Hebrei pluralitatem suppositoꝝ in vnitatem nature nāe clare reuelatam a deo nō intellexerunt nēdum obscure.

64
Resoluo ad solones nico. 5 bebr. Solus samuel suscitatus est quez pbitoniffa vocauit deos pluraliter.

66
Error est dicere moysen suscitatum cū samuele.

Secund ratio.

3
Domini cō
bebreis ca
gelis.

4
Auctozis
locutus
gelis oi
iam 2c.

5
Virres quartū
altera alte
ra in sta si pñt
ad iudicāre.

6
Angeli pñt
murā spēs
in aliā pura lu
tū i cāe 2 ossa.

7
Heb. pprieta
tes tr in qbus
deueant mū
dū regū: abso
lutas psona
les.

8
Bonū diuina
fuit finalis crea
tionis mundi: 2
efficax.

9
Dō i thimeo
bonatē dei esse
cauz creatōis
mūdi.

60
Potia 2 sapiē
tia iua fuerūt

se vnu suscitare suscitaret vnu. si autē opere dei etiam non suscitarent duo: qz deus volebat fieri istam suscitacionem vt ruderetur sauli de morte sua: z tñ vnicus fuit qui rudit. ergo vnicus suscitaretur. Quarto patet qz ridicula est excusatio nicolai z bebreoz. s. qz samuel solus vocatus est a mortuis: z tñ timens qz vocaretur ad iudiciū adduxit secū moysen in testē qz custodiisset legem. p. supponit enim multos errores ista responsio. Primus est qz samuel nesciret ad quid vocaretur: ideo putauit se vocari ad iudiciū. z tamen dicens qz ipse sciuerit ad quid vocatus est: qz necesse est qz deus reuelaret sibi tunc illud qd respōsurus erat sauli. s. cras tu z filij tui mecum eritis: sed z castra israel tradet deus in manus philistinorum. 1. Regū. 28. sciret ergo samuel qz suscitabatur ad respōdendū istud sauli querenti. Secundus est qz non poterat suspicari samuel qz vocaretur ad iudiciū: eo qz iudiciū quod post mortē est: vniuersale est iuxta illud Jobel. 3. scilicet congregabo in vallem iosaphat omnes gentes: z disceptabo cum eis. z tñ videbat samuel qz non suscitabatur alij: sed ipse solus: z ob hoc ipsi dicunt qz vocauit secū moysen. Tertius est qz vocatio ad iudiciū vniuersale post mortē fit in resurrectione: z tunc mortui in corporibus z animabus venturi sunt. samuel autem videbat qz non suscitabatur in corpore z anima. ideo nō poterat suspicari qz vocabatur ad iudiciū. Quartus est qz dato qz vocaretur samuel ad iudiciū: non debebat timere ad hoc qz ducere vellet secum testem innocētie sue moysen: qz samuel erat sanctus propheta existens in sinu abrae: z qui ibi erant securi erant de sua beatitudine: nec patiebantur aliquid mali. ideo dato qz deberet iudicari: non suspicaretur aliquid mali contra se ita vt inuocare vellet testem. Quintus est qz omnino erat absurdū habere testem. nam samuel nō erat reus: z nō oportebat qz produceret aliquos testes. nam dato qz nihil probaret de innocentia sua: dum tamen non probaretur aliquid mali contra ipsum daretur ei vita eterna: qz ad condēnationem de crimine requiruntur probationes solide z luce clariores: potissime vbi tanta pena est infligenda scz eterna. Sextus qz in iudicio dei non sunt necessarij testes: immo nullus vnus testis est: qz deus omnia clara videt: euz omnia sunt nuda oculis eius ad hebre. 4. z in omni loco oculi dñi contemplantur bonos z malos Prover. 15. etiam qz ipse dixit. ego sum testis z iudex dicit dñs Dier. 3. g. messias etia; facit hoc qz in iudicio suo nō vtitur testibus: iuxta illud Esai. 1. scilicet. non fm visionem oculozum iudicabit nec fm auditum auriz arguet: sed iudicabit in iustitia. a fortiori ergo in iudicio vniuersali in quo deo iudicat in maiestate sua non erit vnus testis. Septimus est qz si esset vnus testis non proficeret ei inuocare moysen in testem qui esset singularis inductio: z fm legem testimoniū vnus hominis nullus erat ad faciendam plenā probationē: potissime in rebus grauis preiudicij vt colligitur Numeri. 35. z Deutero. 19. z tamē dicunt qz adduxit solum moysen secum: ideo non erat hoc verisimile. Octauus est qz significatur in responsione ista qz fuerit liberum samueli ducere secum moysen. nam dicunt qz timuit: ideo induxit secum moysen quasi esset hoc in potestate sua. z tñ fallum est qz non erat in potestate samuelis deducere moysen: nec erat in potestate moysi exire de sinu abrae: qz anime corpore solute sunt in receptaculis certis: z non est eis liberum inde exire qz iam non sunt in arbitrio suo. Nonus est qz dicunt qz induxit moysen vt testificaretur de custodia legis. sed hoc non poterat facere moyses: quia moyses non viuebat qñ viuebat samuel: ita vt testificari posset de eis que fecerat samuel: sed melius poterant testificari alij qui fuerant tempore samuelis. nā moyses nesciebat aliquid de his que fecerat samuel nisi ei reuelaret a deo. Decimus est: qz nō est verisimile qz moyses esset suscitatus cum samuele: qz moyses maxime auctoritatis inter prophetas omnes erat: qz nō surrerit ei propheta similis Deutero. 34. etiam qz fuit legislator: z in hoc excedebat omnes bebreos. ideo si ipse fuisset suscitatus cum samuele ipse fuisset principalis:

z ipse fuisset locutus ad interrogationem phitonisse: z tamen respōdit samuel. ideo videt qz non suscitatus est cum eo moyses. z sic positio ista ridicula est. Alia positio erat fm Augustinū scilicet qz non suscitatus est samuel vere: sed magice factum qz demon familiaris mulieri phitonisse apparet z quedam vmbra representans iamuelem. Dicendum tñ qz non stat: qz necesse est poni qz vere fuerit suscitatus samuel vt probatum est latissime. 1. Regū. 28. z tñ in hoc nō erat intentio nostra qz siue esset suscitatus samuel siue demon loco eius dum tñ esset vnicus qui apparet. est dicēdū qz etiam si ille esset demon vnicus erat vt patet ex rationibus supra allegatis scilicet: phitonissa vnicum voluit suscitare. etiam qz saul vnicum petijt suscitari: scz samuelem. ergo phitonissa suscitaret illum: vel alium loco eius: z non plures. z tamen dicitur ibi vidi deos ascendentes de terra. z postea sequitur qualis est forma eius. quasi esset vnicus. z sic mutatur numerus. Ad aliam auctoritatem Ezechielis de vitulo quādo dicit qz ponitur ibi tanimim. i. immaculatum: z non in accusatio. videndum qz ista est fictio. nam nihil tale fiebat fm legem scilicet qz ponerentur. 1. z vituli pro toto anno in vno loco: z inde tollebat vnus. nam lz quolibet mense in principio vnus immolaretur: tamen non custodiebantur isti. 1. sic qz quotidie offerebantur multa sacrificia in templo: z non fiebat talis custodia. Sed dato qz concederemus fieri talem custodiā vitulorum adhuc non stat ille iensus nicolai: qz si poneretur tanimim in genitio plurali non esset adiectiuus illius nominis vitulum sed per se substantiaretur: z tūc necesse erat qz poneretur ibi dicitio significans habitudinem casualem: z non ponitur. nam in latino z greco variantur nomina per casus: z quilibet casus significat rem sub alia z alia habitudine qz alius casus. in bebreo autem nulla dicitio habet casus. ideo ad significandas habitudines casuales preponuntur nominibus singularibus habitudines alique vt cognoscantur casus: z hoc verū est in substantiis. in adiectiuis autem nō ponuntur qz adiectiua sunt in eisdem casibus in quibus substantiua: z tñ tanimim non ponitur sub aliqua habitudine genitio: sed absolute ideo necesse est qz sit accusatiuus casus: z adiectiuatum cum illo nomine vitalis. z tñ variatur numerus qz deberet poni in singulari. Ad tertiā auctoritatem Lanti. s. trabe me post te zc. dicendum qz bene variatur ibi numerus. z qñ dicit nicolaus: qz non mutatur qz loquitur de synagoga. dicendū qz circa inlectionem libri canticorum: de quo intelligatur: z an semper de vno vel de pluribus: est maior questio: qz expectet ad pñs. potissime qz ex illa nō pendet solutio dubij pñis. z tamen dato qz intelligatur de synagoga mutatur numerus: qz verū est qz synagoga multos continet: z tñ ipsa accipitur vt vnum corpus sicut quelibet vniuersitas: z tunc datus ei personā: z debet loqui vt vnus. z sic locuta est cum dixit trabe me post te. cum autem dixit. curremus in odorem: necesse est qz intelligatur de multis distinctis z separatis: z tunc loquuntur non vt synagoga: sed vt singuli: z hoc non stat. ideo dicendū qz improprietas est locutionis. Ex his apparet qz ex veteri testē saltē ex illis auctoritatibus qz cōiter iducunt nō pōt pbari psonaz pluralitas in diuinis. Secunda conclusio est lz ex scripturis veteris testamenti possit probari personarum diuinarum pluralitas: nullo modo tamen probari potest distincte trinitas. Ad huius euidentiam considerandum qz quidam putant se sufficienter probare trinitatem personarum diuinarū ex multis auctoritatibus: quarū aliqs allegat magister disti. 2. primi. A est vna que habet plal mo. 3. 2. f. verbo dñi celi firmati sunt: z spiritu oris eius omnis virtus eoz. ecce ibi designant tres persone in creatione. s. dñs z verbum eius: z spiritus eius. verbus filius est: z spiritus est ipse spiritus sanctus. dñs autē est ipse pater. ecce ergo non solum posita est personarū trinitas: sed etiam quasi ipsa tria nomina personalia. Secunda auctoritas est plal. 66. f. benedicat nos deo: deus noster: bñdicat nos deus: z metuant eum. in hoc autē qz ter nominatus est ibi deus cum eodem verbo benedicat: vt

An samuel rit solus suscitatus vel cū erit moyses. 73 Opi. aug. ē circa suscitacionē samuelis.

Pōtē cū or deos plurali singulari.

Fictiones in minūnico.

74 Debeti euz bēnctas significatē re subbitude dicitur adiectiuū figuratū bitudinū in statu: nō aut in adiectiuis.

75 Synagoga lz dicitur pneret ex pluribus nō erat vni corpus.

Lōcloso secta da pncipalis.

76 Auctoritates ap pbādū pñs z filij z spm sancti i vnitāte essent que vulgo adducuntur ex veteri testamento. A. 1. auctoritas. 2. auctoritas.

- 67 Error est dicē qz samuel timēs ne vocaret ad iudiciū adduxit secū moysen in testi moniū. z qz decē errores sequant ex isto dō z rñsione nicolai. 2. error.
- 3. error.
- 4. error.
- 5. error.
- 6. error. 68 Testes supvacui sūt i iudicio dei. 69
- 7. error. 70 Testimoniū vni s; legē ad pbōnez non valet.
- 8. error.
- 71 Nō solute corporib; nō hñt i ptāte sua exif d iuis receptaculis. 9. error.
- 10. error. 72 Moyses erat maxime auctoritatis iter oēs ppbetas bebreozum.

Prima auctas:

Quarta auctas:

Quinta auctas:

Sexta auctas:

Septima auctas:

Octava auctas:

Non auctas:

Decima auctas:

Undecima auctas:

Prima auctas ni colat: est. 12. in ordine.

Secunda auctas et est. 13.

Tertia auctas et est. 14.

Quarta auctas et est. 15.

Quinta auctas:

Ad prima.

77 Rñsio ad prima

cat videtur signata natura vnica in diuinis: et psonarū pluralitas. i. trinitas. **T**ertia auctoritas est Esa. 6. cū vidit Esaias seraphin clamātia sanctus: scūs: scūs dñs deus sabaoth: et referē ibi ad deum: et vocatur ter scūs. ideo videt significari vnitas nature: cum dicit dñs deus: et psonarū trinitas in quantum ter dicit scūs. **Q**uarta auctoritas est quātum ad duas psonas. i. patrem et filium: Psal. 2. f. dñs dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. ibi agitur de messia: et deus dicit ad eum filius meus es tu: ego hodie genui te: et sic deus b3 filius. et tñ pater et filius in diuinis non sunt duo di: qz vnicus deus omnium est: ideo est vnitas essentia et psonarū pluralitas. **Q**uinta auctoritas est de filio et pte Esa. 53. f. generationez eius qz enarrabit: et agit de messia ibi: ideo messias est de: qz ala generatio sua poterat enarrari si eēt humana. et cum sit genitus necesse est qz ab altero sit genitus: ideo necesse est saltem duas eē psonas diuinas. i. ptem et filium. **S**exta auctoritas est puer. 8. vbi ponit ēt generatio filij. f. dñs possedit me ab initio viarū: a principio et ab eterno ordinata sum: et intelligit de filio qui est sapientia genita. nam ibi oī nōdum erant abyssi: et ego iam cepta eram: ante colles ego parturiebar. et dicit se ista sapientia ceptaz vel genitam ab eterno: ideo erit aliquid diuinus: et sequēter psona distincta a cōcipiente vel gignente. **S**eptima auctoritas Ecclē. 24. f. ego sapientia ex ore altissimi prodij primogenita ante oēm creaturam. ecce ergo sapientia nata est et ab eterno: ideo erit psona distincta a gignente. nā non pōt intelligi de sapientia essentialr sumpta: qz illa non cōcipit nec gignit. **O**ctava auctoritas est d alia psona i. spūs scō. i. f. spūs dñi ferebat sup aquas. et loquit de spūs scō. **N**ona auctoritas Psal. 138. f. quō ibo a spūtuo. f. a spūs scō. q. d. nō possum ab illo fugere. qz vbiqz est. **E**t sapientie pmo. spūs scūs disciplina ef fugiet fictam. ecce vocauit ibi spūs scō. **E**t Esa. 61. dicit spūs dñi sup me eo qz vnxit me. ille aut est spūs dei scūs qui est psona tertia in trinitate. **A**lias auctoritates addit nicolaus in libello quē fecit d iudeos et est vna. Psal. 44. f. sedes tua deus in seculis seculi: virga directionis virga regni tui. ecce loquit ibi ppha ad deū cū dicat sedes tua deus: et postea sequit. dilexisti in stitiam et odisti iniquitatem: ppter ea vnxit te deus deus tuus oleo letitie. ecce ergo deus erat vnctus a deo. sed nō est eadem psona yngens et que yngit. ideo erant saltem duo dii vel due psonē diuine. et qz deus yngens repetit ibi: cum dicit ppter ea vnxit te deus deus tuus significat due psonē. i. p. yngens: et spūs scūs per quē fit vnctio. **A**lia auctoritas est Psal. 109. f. dixit dñs dño meo sede a dextris meis: ibi significat due psonē. i. deus qui loquit: et dñs ad quem loquit. et necesse est qz distinguant realiter: qz alio non diceret vnus sedere ad dexterā alterius: cum idēz non sedeat ad dexterā sui ipsius. et necesse est qz intelligat de deo gignente et de deo genito: cum ibi dicat ante luciferum genui te. i. anteqz esset lucifer matatinus. Illud aut non pōt intelligi de aliquo boie: qz oēs sunt geniti post luciferū: ideo intelligit d filio dei qui genitus est ab eterno. **A**lia auctoritas est Esa. 47. f. non a principio in abscondito locutus sum: ex tpe anteqz fieret ibi eram: et nunc dñs misit me et spiritus eius. et tñ ista vba sunt dei vt patet ex littera pcedenti: et ex littera sequenti. f. hec dicit redēptor tuus sanctus israel. ecce ergo ponunt bic tres psonē diuine. f. deus qui loquitur: et due psonē mittentes. f. et nūc dñs misit me et spiritus eius: et sic erunt bic tres psonē. i. p. et spūs scūs mittentes et filius missus. **A**lia auctoritas est Ecclē. 4. f. funiculus triplex difficile rumpitur. et ibi dicant glo. hebraice antiquū mysteriū trini et vni? difficile discutitur. i3 iudei moderni retorqueant hanc glo. ad tria attributa diuina. f. potestatem: sapientiam: bonitatem. **R**espondendū qz iste auctoritates vel alique illarum aliquāliter hoc psuadent: et tñ qz omnino pbent ita qz recipiens sacram scripturā tanqz solidam nullo modo dubitare possit de trinitate psonarū non est verum: qz possent deduci ad alium sensum. **A**d primam dicendum qz non solum non pbat bic trinitas: imo etiam non intelligit auctoritas de trinitate

te psonarū: sed solum significat vnus deus: nō sub rōne alicuius pluralitatis. et cū oī verbo dñi celi firmati sūt. est sensus qz tanta fuit pās dei qz non fabricauit aliqd manu sicut artifices: nec per tpa aliqua expectauit: sed solum iussit qz oīa fierent et facta sunt. iuxta illud Psal. 148. f. qm ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. istam sniam repetiuit dauid eodem versu. nam cum dicit et spūs oris eius oīs virtus eoz. idem est ac fi dicat verbo dñi celi firmati sunt: qz spūs oris et vbum idem sunt. nam verbum vocat spūs qz spiraf. i. flaf. nā flatus formaf et fit verbum. et ista repetitio snie per alia verba fit ad pulchritudinē: et consuevit sepe fieri in canticis et pphetijs: et maxime in Esaia sicut p3. 2. Reg. 20. et 3. Reg. 12. que nobis ps in dauid: et que hereditas in filio Isai. et est eadem snia: quia dauid et filius isai: idē est: cum dauid esset filius isai. et pars et hereditas etiam idem sunt: sed est pulchritudo qdaz in repetitione hac. **I**tem patet qz non posset intelligi hoc de spūs scō: qz i3 spūs sanctus vocet spūs: tñ non vocat spūs oris: eo qz istud pertinet ad filium cum filius sit vbum et dicitur: sed spūs scūs non est verbum nec pcedit per modūz dicit que est conceptio intellectus: sed per modum voluntatis. accipit ergo vtrūqz pro verbo vocali tanqz deus loqueretur iubendo qz omnia fierent et tunc fierent. **A**d scōaz auctoritatem Psal. 66. dicendū qz nihil pbat. nam i3 ibi repetat ter nomen istud deus: non pbat ut istas psonarū diuinaz nec deoz. qz tunc si ponatur quater nomē dei significabunt quatuor psonē diuine: et hoc est absurdum. et tñ interdū repetit sepe istud nomen deus in eadem snia. **E**tiam non venienter inferet hinc aliquid: qz oportebat qz cum eodem vbo non repetito poneret ter deus. nam oēs tres persone diuine sunt vnus deus numero: ideo vnicus actus ei competit. et sic vnicum vbum in singulari competit eis: vbum aut repetitum singularis numeri equiuale vbo pluralis nūeri nō repetito: ideo non pbat aliqd hinc. **I**te p3 hoc qz dicit benedicat nos deus: et repetitum est de us noster. et tñ ad significādum tres psonas deberet poni deus ter sine aliquo adiūcto facto terminis: vt sic videt qz non repetebat terminus ad addendū sed ad significandam rem distinctam: vt si diceretur. benedicat nos deus: deus: deus: et metuunt eum oēs fines terre. **A**d tertiam auctoritatem Esa. 6. cū vidit seraphin clamantia scūs: scūs: scūs ter. dicendum qz non significat in hoc aliqua pluralitas psonarū diuinaz: sed solus significabat qz laus illa diuina repetebat sepe. nā die et nocte non habebant requiem dicentia scūs scūs. vt p3 Apoca. 4. ergo non solum ter: sed etiaz plaqz milleies dicebant sanctus scūs. qz autem istam multiplicataz repetitionem eiusdem significaret Esaias dicēdo potius ter sanctus qz pluries: non fuit ex aliquo mysterio sed a casu: qz ita poterat dixisse quater vel quinquies. **A**d quartam auctoritatem dicendū qz fm veritatē. Psal. ille. 2. f. quare fremuerūt de christo messia intelligitur. sic. n. intellexerunt apostoli: et illi qui nouiter erant conuerfi ad xpm vt patet Act. 4. f. deus qui spiritu tuo per os dauid pueri tui dixisti: quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania: et astitērūt reges terre: et principes conuenerunt in vnum aduersus dñm: et aduersus christum eius. cōuenerunt. n. vere in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum iesum. et tamen non ex hoc constat manifeste contra iudeos vel quoscūqz alios recipientes scripturam veteris testamenti qz intelligatur de messia: et qz ille esset filius dei. **E**t quādo dicitur in eodem psal. Ego hodie genui te. ideo qz deus habeat filium. dicendū qz non sequitur ex hoc qz deus habeat filium qui sit deus: sed potest intelligi de aliquo homine. f. de dauid qui vocabitur filius dei non naturalis sed adoptiuus. sic eniz deus vocat alios filios vt patet Exo. 4. f. filius primogenitus meus israel: dimitte filium meum: vt seruiat mihi. ecce vocauit israel filium suum: et a se genitum. ita de dauid dicitur qz deus genuit eum quando eum exaltauit: et illo die dicit genitus. **A**d quintam auctēz de filio: Esa. 53. f. gignatio nez eius qz enarrabit: qd dicit intelligi de generatione eterna quia illam nullus potest enarrare. Dicendum qz

auctēz qz vbu ibi nō intelligat p filio dei nec spūs p spūs scō: i3 ambo p sermone.

78 Spūs scūs nō pt dici spūs oris cū hoc cōpetat vbo.

Ad scōaz. 79 Rñsio ad scōam auctoritatē qz repetitio noīs dei nō arguit trinitatem personarū.

Ad tertiaz. 80 Rñsio ad tertiaz auctoritatē qz seraphin n clamabat ter scūs sed die ac nocte.

Rñsio ad qrtaz.

81 Auctoritas quarta i3 intelligēda fit de xpo tñ glo sari pōt ab bebreis de filio dei adoptiuo vt p3 Exo. 4.

Ad quintam. 82 Auctas. 5. i3 intelligat de messia

nō tñ intelligit de
gñatione d' uina
sed humana.

etiam si intelligeretur de generatione eterna: non con-
stat an de illa intelligat: et consequenter non constat qd
deus habeat filium qui sit deus. intelligunt tñ cōter
hoc de messia t'paliter nato: qd nullam aliam generatio-
nem credunt. et cum pbatur qd intelligat de generatio-
ne eterna quia dicitur quis enarrabit: et tñ temporales
generationē enarrare possumus. dicendum qd non po-
nit temp' talis locutio pro impossibili: sed frequenter
pro difficili. et sic verum est qd generatio messie s'm car-
nem difficilis est enarrari qd possit enarrari. et patet
hoc ex dicto Hieronymi qd recitat per magr'm di. 5.
p'mi s'maz. s. sepe ponitur quis pro difficili et non p im-
possibili. vt illud. gñationē eius quis enarrabit: in quo
apparet manifeste qd voluerit intelligere de temporali
generatione: quia alio erat impossibile enarrari illam.
C' 3' d' modus loquēdi patet per Eia. 5. 3. c. f. qd credi-
dit auditui nostro et brachium oīi cui reuelatam est. et
tñ manifestum est qd aliqui credebant auditui p'p'ete.
patet hoc ad Ro. 10. vbi apostolus allegat auctoritatē
istam: et dicit non oēs credunt euāgelio. et pbat hoc au-
toritate ista Eia. s. qd credidit auditui nro. et sic signifi-
cauit per hoc qd aliqui credebant h' non oēs: et sic ali-
quid potest enarrari de generatione xpi h' plene nō enar-
ret: et sic intelligebant iudei istā auctoritatē. et sic difficil-
le putabant eē qd qd cognosceret generationē messie: et
ob hoc putabat qd qñ veniret messias pauci cognosce-
rent eum: et nescirent de qua p'genie erat. sicut p' Joā.
7. c. f. xps cū venerit nescimus vnde sit: sed hunc scimus
vnde sit. ideo cludebāt qd non erat messias. Vel pōt
intelligi gñatio: non p' genitura sed p' opatione: et sic
dicunt gñationes alicuius opationis eius. sic p' Beñ.
36. de iacob cū dicit. habitauit iacob in terra chanaaz
in qua habitauit pater suus: et hec sunt gñationes eius.
et tñ imediate sequit' b'istoria de Ioseph et mala q' pas-
sus est iacob cum uenio sua: et nihil ponit de gñationi-
bus eius: ideo ponit ibi gñatio p' opatione et passione.
et sic ponit hic gñationē eius qd enarrabit. i. qd enarra-
bit mala q' passus est messias et bona que fecit: et tanta
fuerunt qd nullus ea enarrare pōt. sic. n. dicit Jo. 20. c.
multa alia fecit Iesus que in hoc libro scripta nō sunt.
et nō solum nō scripta fuerūt quā euāgeliste voluerint
ea omittē: sed qd et si vellent non possent illa scribere
vt p' Jo. 2. 1. f. sunt et multa alia que fecit Iesus: que si
scribant' per singula nec ipsum arbitro: mundū capere
posse eos qui scribendi sunt libros. recte ergo dicit qd
gñationē messie. i. actus eius nullus enarrare pōt. et iste
sensus sonat magis illi s're qd accipiēdo gñationes p'
genitura: eo qd ibi sit mētio de actib' mirabilibus mes-
sie. s. sicut ovis ad occisionē ducet: et quasi agnus cor-
ram tōdente se obmutescet: et non apiet os suū: et de an-
gustia et iudicio sublatu' est. et multa alia. et tunc sequit'
gñationem eius qd enarrabit. q. d. qd enarrabit actus
eius. s. tam mirabiles sunt: qd nullus sufficienter illos
enarrare possit. C' Aliter pot' dici qd accipiat' gñatio
p' p'genie ab eo deriuanda. s. gñationes eius qd enar-
rabit. i. quis poterit enarrare multitudines stirpis mes-
sie. multos. n. filios generabit per adoptionē vel doctri-
nam legis. nam qui docet ab alio filius eius vocat' in
scriptura cum dicat apls: per euāgelium ipse vos ge-
nuit ad Lozin. 1. c. et dicit. filij mei quos ego quotidie
parturio donec formet' i vobis xps ad Gala. 4. et sic xps
per passionem suā dedit initium euāgelice legi in qua
fuerūt plurimi sequaces qd oēs vocant' filij eius. et ista
gñatio sua non pōt enarrari: qd nemo pōt enarrare oēs
boies qd fuerūt a p'ncipio: et erūt vsq' ad finē seculi sub
xpi lege. et iste sensus uenit s're. nā postq' ponit passio
xpi subdit. gñationem eius qd enarrabit: eo qd gñatio
illa ventura erat p'pter passionem xpi. nam si xps non
fuisset mortuus non accepissent vigorem sacramenta
legis sue: nec fuisset publicata lex sicut fuit. C' Item pa-
tet hoc efficacius qd accipiat' generatio sic: quia. eo. c.
postq' positum est de passione messie: et dictum est gñi-
ationē eius qd enarrabit. sequit'. si posuerit. pro peccato
aiam suā videbit semen longeuū: et voluntas oīi in ma-
nu eius dirigitur. istud semen longeuum quod habitu-
rus erat messias erat generatio eius: et valde uenit qd

dicitur generationem eius quis enarrabit. et dicitur vi-
debit semen longeuum. nam semen longeuum nō enar-
rari pōt. C' Si autem aliquis vellet intelligere de gene-
ratione eterna xpi: non loqueretur aliquid ad p'positū:
qd in toto illo. c. agit' de passione christi. quid ergo in-
termisceretur vnum vbum de generatione eius eterna
qd nihil faciebat ad s'maz. ideo exponenda ē auctoritas
vt supra. C' Ad sextam auctoritatē dicendū qd illud
non intelligit de sapientia genita que est filius: sed de
sapientia dei que est substantialis diuina vel humana
et creata. et cum dicit' qd illa genita est: et non cōpetit hoc
sapientie substantiali: qd illa nec gignit nec gignitur. di-
cendum qd ista ponunt' figurate in sacra scriptura. nam
si p'p'ie acciperent' ista verba multa essent ibi que nō
conuenirent sapientie diuine. nam dicit'. dominus pos-
sedit me in initio viarum suarum. et tñ sapientia diui-
na genita non possidet: cum non possit a deo possideri
nisi quod extra ipsum est. s. res create. sicut et homo nō
potest possidere aliquam p'tem corporis sui. nam nemo
est oīs membrorum suorum vt patet. ff. ad legē a quil.
in. l. liber homo. item dicitur ibi. cum eo eras cuncta cō-
ponens: et delectabar per singulos dies: ludens coram
eo: ludens in orbe terrarum: et delitie mee esse cum filijs
hominum. manifestum est tamen qd in illa beata trinita-
te inter personas diuinas nihil tale est. s. ludus. nec est
etiam delectatio illius sapientie diuine genite esse cum
filijs hominum: quia delectatio dei in seipso est: quia
est simplex et vnica: et semper eadem vt patet. 7. Libico
rum in sine. et ob hoc semper voluptuosus est. vt patet
1. 2. metaphy. sed est metaphora quedam de sapientia
tanq' sapientia sit aliquid creatum a deo: qd deus a p'nci-
picio creauerit et fuerit cum eo in formatione rerum. et
patet qd loquitur de sapientia creata: quia ipsamet sa-
pientia vocat nos ad se vt sequamur eam et apprehen-
damus: et tamen non possumus apprehendere sapientiam
in creatam siue genitam siue ingentam: quia illa
habitat lucem inaccessibilem: et nullus hominum ad eā
accessit videndo nec accedere potest: vt patet prima ad
Timo. 6. et de hac sapientia facit profopoeiam fingē-
do ei personam: cum personaz non habeat. et quia p'nci-
pium hominis est per natiuitatem et generationē: di-
citur sapientia concepta. s. necdum erant abyssi et ego
iam concepta eram. et rursus. ante colles ego parturie-
bar. C' Ad septimam auctoritatē respondendum est
sicut ad precedentem. s. ego sapientia ex ore altissimi p'
dij primogenita ante omnem creaturam. ecce sapientia
vocat se ibi de numero creaturarū: et tamen dicit se p'ri-
mogenitam ante omnem creaturam: quia necesse erat
qd sapientia precederet omnem creaturam: quia deus
creauit omnia in sapientia. vt patet Psal. 103. s. omnia
in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua. ideo
oportebat qd sapientia precederet alia. et quia si sapien-
tia poneretur creata quereretur de ipsa: an tamen sa-
pientia creata est: et necesse erat dici qd non: et sic sola sa-
pientia creata esset a deo insipienter. ideo nō dixit scri-
ptura illam creaturam a deo: sed dixit. ego ex ore altissi-
mi prodij primogenita ante omnem creaturaz. et tamē
sapientia illa creata est: quia de ipsa dicitur ibidem qd
sequamur eam: et tamen non possumus eam compre-
hendere nisi sit sapientia creata. illa enim sola nobis cō-
municatur. C' Ad octauam auctoritatē de spiritu san-
cto cum dicitur spiritus domini ferebatur super aquas:
dicendum qd non intelligitur de spiritu sancto. pro quo
sciendum qd istam auctoritatē intellexit. ra. sa. de spū
messie: et putabat messia esset purum hominem: et spū
suum ferri a principio super aquas. s. ista insania
est qd p'presupponit qd messias erat purus hō sicut vnus
nostrum: et tamen credidit qd spiritus suus mouebatur
super aquas a principio creationis seculi. et istud nō ha-
bet aliquaz apparentiam qd anima non formatur ante
corpus: sed corpore organizato infunditur in illud. et ta-
men messias s'm eum nondum venerat: et spiritus suus
ab initio creationis seculi ferebatur super aquas.
C' Item insania est qd dicamus animam aliquam ferri
super aquas: si nihil apponatur ad quid ferretur su-
per illas. ideo istud tanquam ridiculum excluden-
dum est.

83
Gñatio plerūq'
accipit' p' opatio-
ne vt. B. n. 36.

Auctas esaię ge-
nerationē ei' qd
enarrabit quō i-
telligit: et qdru-
plex expō eius.

Nota nouum in
tellectum.

84
Gñatio capit' p'
p'genie vt qd do-
centur ab aliquo
eius dicunt' filij.

Nota.

Ad. 6. auctes.

85
Auctas. 6. in'tel-
genda ē de sapi-
dei eēntiali qd
genita figurat'
seu figurate p'
fessa.

86
Dei delectatio
est nisi in seipō

87
Sapientia oīs
na genita vello
genita nō pōt
prebēdi a cre-
tura.

88
Auctas. 7. g' lo-
vt sexta per p'
sopopoeiam.

Ad. 8. aucto.

89
Error rabbi
monis putat'
messia purū
minem et a p'
pio mandū ip-
tam eius ferri
per aquas.

Opio doctoz ca
tholicoz accipie
tū in principio ge
neleos spm dñi
p cogitōe dei
z aqua p mā in
formi.

Logitatio pñit
ad sapiāz tāq ad
habitūz ad intel
lectū tāq ad po
tentia;

Reprobaf opio
cōis doctozum.

Opio vā q spūs
oñi in pñio gene
leos capie p vē
to ericante aqz
vel terrā ab ags
madesactā.
Documentuz.
Prima ratio.

Spirus pprie
gñat ventum.

Secunda ratio:

Tertia ratio in
solubie.

dūm est. Doctozes autē nostri. Augustinus z alij anti
qui: z cōmuniter moderni intelligūt hoc de spū dei: z
de cogitatione sua que ferebat sup aquas. nam nomi
ne aquaz intelligebat tota mā q erat informis: apta tñ
vt inde aliquid formaret. z sicut artifex anteq de ma
teria aliquid efficiat cogitat quid de fingulis eius par
tibus faciat: z tunc cogitatio sua fere super materiam.
Ita cū deus de materia informi formaturus eēt omnia
que sunt nunc in vniuerso: cogitabat quid de materia
efficeret. z tunc cogitatio sua sine spūs ferebatur super
aquas. i. super mā in que nomine aquarum designatur.
Dicendum tamen q isto modo non concludit spūscūs
psona trinitatis: s; vocabitur spūscūs est cogitatio sua
vel intellectus. Et si velis dicere q ille spūscūs quo deus
omnia cogitabat erat spūscūs. non stat: qz cogitare per
tinet ad sapientiam tāq ad habitum: z ad intellectū
tāq ad potestatem. filio tamen in diuinis competunt
ista: qz ipse vocatur sapientia genita. ipse etiam genitus
est per modum intellectus cum vocetur verbūz patris:
z vocatur etiam ars patris. sed spūscūs est amor: z p
ductus per modum voluntatis: ad voluntatem autem
non pertinet considerare sed ad intellectum: ideo non
ferebatur spūscūs sanctus super aquas: sed magis filius
ferretur. Non ergo potest intelligi de spūscūs sancto.
nec etiaz potest intelligi de spūscūs. i. cogitatione dei q
ferretur super aquas. i. super materiam primam cogi
tando quid de illa faceret. Sed dicendum q intelligi
tar de quodam vento misso a deo super aquas ad de
ficcandum illas: vel saltem ad deficcandum terram: se
paratis aquis a terra. pro quo sciendū q quādo deus
creauit ab initio elementa: non erant bene distincta lo
co: sed aqua operiebat totam superficies terre in circui
tu: deus autem voluit diuidere aquas a terra vt mane
ret per se terra viscooperta ad vitā animalium: z aqua
cederet in concanitates terre. z ad diuisionem istam fa
ciendam: z ad deficcandum terrā misit deus ventūz for
tem. i. a quilonem vrentem qui deficcaret aquas z sup
ficiem terre viscoopertaz aquis. z de hoc dicit spūscūs
domini. i. ventus missus a domino ferebat sup aquas.
i. flabat vel mouebatur ad deficcandum eas. z ista sen
tentia nimis conuenit qz spūscūs proprie significat v. n
tum: quia spūscūs a spirando. i. flando dicitur. z magis
proprie dicitur spūscūs ipse ventus qz spūscūs. i. anima
quia non vocatur anima spūscūs: nisi in quantum puta
bitur ab antiquis q anima erat flatus noster vt patet
Sapient. 2. i. quia extinctus cinis erit corpus nostrum
z spūscūs diuidentur tāq mollis aer. sic etiam accipi
tur sepe in scriptura vt patet Psal. 10. i. spūscūs procel
larum pars calicis eorum. i. ventus impetuozus qui est
procella. z Psal. 148. dicitur. z ignis: grando: nix: glaci
es: spūscūs procellarum que faciunt verbum eius. i. vē
tus tempestuosus obedit ei. sic patet in alia littera que
dicit: z ventus turbo qui facitis sermonē eius: vbi nos
dicimus spūscūs procellarum que faciunt verbūz eius.
ecce accipietur spūscūs. i. ventus. z vocatur spūscūs do
mini. i. ventus missus a domino: qz ipse eum misit mi
raculose ad deficcandam terram. Item patet hoc qz
tunc stat littera magis plana cum dicatur q ferebatur
super aquas. i. quia fm veritatem ventus ille moueba
tur super aquas. si autem acciperetur eo modo quo ac
ceperunt illi doctozes nostri videretur esse metapho
ra vocando materiam primam aquas: z vocando co
gitationem dei de materia ferri spūscūs super aquas.
z tamen nunq recedendum est a cortice littere quan
tū potuerit sustineri sententia in cortice littere. Item
patet efficacius ista sententia ex littera hebraica vbi di
citur ventus domini siue spūscūs domini flabat super
faciem aquarum. nam habetur sic. ruba beloin mera
beifthal pene bamayn. z tamē merabeifeth significat
flare. z hoc non potest intelligi de cogitatione dei quia
illa non stat. ideo intelligendum est de vento qui po
terat flare: z ille flabat super aquas. Doctozes autem no
stri solum moti fuerunt ex hoc quia dicitur spūscūs do
mini. nam si poneretur spūscūs absolute putauissent
eum esse ventum: z dixissent. ventus autem ferebatur
super faciem aquarum. quia tamen ponitur domini

putauerūt intelligi de spūscūs qui est cogitatio. Lau
sa autem quare vocatur spūscūs domini siue ventus
domini fuit qz iste ventus a deo missus erat miraculo
se ad faciendum istam deficcationem. z quia erat super
naturaliter productus: z faciebat opus ad quod deus
illum ordinabat vocabatur vētus domini. sic etiaz Nu
meri. 11. dicitur. ventus autem egrediens a dño arre
ptas trās mare coturnices detulit in castra. quia ille vē
tus detulit coturnices in castra ex mandato domini: di
citur ventus egressus a domino siue ventus dñi.
Sed obijcietur q non stet ista positio. i. q ventus
fuerit a deo missus ad deficcandum aquas z terras: qz
istud supernaturaliter fieri poterat subito. quomodo
ergo expectaret deus q successiue ventus deficcaret
terram. Potissime quia ad hoc q ventus ille deficca
ret terram: oportebat q ille miraculose a deo creare
tur: z postea naturaliter ageret ad deficcationem aqua
rum z terre: z sic essent due operationes vbi poterat ef
fectus deduci per vnam. Dicendum q hoc non est in
conueniens: quia frequenter sic deus facit. sicut in
patet Exo. 14. cum deus voluit traducere israelitas de
egyptio in desertum per mare rubrum. nam deficcauit
fundum maris diuidens aquas vt starent hinc z inde
aque: vt z ipsi transirent per medium pede sicco. istam
deficcationem potuerat deus subito facere: z tamen
noluit: sed induxit ventum validum vrentem tota noc
te: qui deficcauit fundum maris. cum dicitur. cum ex
tendisset Moyses manum super mare abstulit illud
dominus flante vento vebementi z vrenti tota nocte:
z vertit in siccum. Ita ergo nunc licet potuisset subito
sine vento diuidere aquas ab aquis: z conuertere su
perficiem terre madentem in siccam: tamen voluit fa
cere mediante vēto. simile etiā est Num. 11. cuius
voluit dare israelitis saturitatem carnum dando eis
multas coturnices que erant ex alia parte maris rubri:
potuisset eas deducere in castra israelitarum sine ven
to: z tamen suscitauit ventum validum qui arripuit
eas: z dimisit in circuitu castrorum: cum dicitur. ventus
autem egrediens a domino arreptas trās mare cotur
nices detulit in castra. Cum autem obijci q deus
poterat facere hic vnica actione istam deficcationem
augarum. ergo non est concedendum q fecerit per du
as. i. per vnam naturalem z aliam supernaturalem. Di
cendum q quando constat de aliquo actu: z non con
stat de modo debet poni modus lenioz qui poterit. i.
per pauciores actiōnes: quia non est ponenda plurali
tas sine necessitate vt colligitur. 8. Topicorum. z tamē
quando constat de actu z de modo agendi: s; potuerit
ille actus fieri facilius: non est arguendum de modo: z
iam cogimur ponere pluralitatem ex necessitate. sic in
casu isto si constaret de deficcatione terre: z non de mo
do: dicere deberemus q diuisio aquarum z terre defic
catio facta est subito dei voluntate. quia tamen constat
q spūscūs domini flabat super aquas non est arguen
dū q poterat deus facere lenius: qz deus facit sicut vult:
z ille est modus cōueniens qui est ei volutus. De isto
vento flante super aquas: dicendum q supernaturali
ter causatus est: quia non poterat naturaliter produci.
nam venti sunt de natura terrea: z tamen iūcterra erat
vndiqz operta aquis: z non erat aliqua pars de qua re
soluerentur vapores vel exhalationes ad materia; ali
quozum entium metheozogicorum sicut venti z plu
uie. Item non poterat esse ventus naturaliter: quia
deficiebat causa efficiens. i. calor solis. nam calore so
lis resoluntur vapores z exhalationes de terra z aqua:
z leuantur ad primam vel mediam aeris regionem in
qua omnia hec metheozogica sunt: z tamen tunc non
erat sol quia sol factus est die quarta Gen. 1. z diuisio
augarum fuit die. 3. eo. c. necesse erat ergo q ille ven
tus miraculose productus esset. Ad nonam au
ctozitatem dicendum q non accipitur ibi spūscūs pro
spūscūs sancto: nec pro cogitatione: sed pro ira. i. quo ibo
a spiritu tuo. i. quo fugiam ab ira tua quādo iratus fue
ris contra me: z patet hoc ex littera ipsa. i. quo ibo a spū
scūs tuo: z quo a facie tua fugias: z tñ a spūscūs non est fugi
dū sed ab ira dei: quia spūscūs benignus est. Ideo vo
Abulensis * De beata trinitate. b ij

Quare vētus vo
cat spūs dñi.

93
Obiectio qz pri
mo geneleos spi
ritus dñi nō ca
piat p vento qz
poterat ericari
aque sine vēto.

94
Solo obiectōis
q de h; possit p
se quedā tñ ad
bibet cās scōas
patet Exo. 14. z
sepe.

95
Actio in q nō cō
stat de mō. p fac
liori mō accipien
da est: s; vbi mo
dus appet recur
rendū est ad euz.

Ventus ille non
poterat causari
naturaliter.
Prima ratio.

96
Uētoz mā ē ex
halatio terrea.

97
Uētoz cā effi
ciens ē calor solis.
Secunda ratio.

Ad. 9. auctem.

98
Auctas. 9. capit
spū p ira dei cū
oī quo ibo a spi
ritu tuo:

catur spūscūs vel paracētus: siue consolator: aut bonus. sic dicit magf. 1. iniaz. 3. 4. si dicebat deus eē spūs vel bēre spūm. 2. qz spūs est nomen timoris 2 inflatio- nis: ne humana dicitia dēia ad deum formidaret ac cedere. p crudelitate sua victus est spūscūs vel spūs bo- nus. qz aut accipiat spūs p ira: p3 Eia. 2. f. quiescite ab boie: cuius spūs in naribus eius est: qz excelsus reputa- tus est ipse. i. caute vel recedite ab homine qui h3 iram in naribus. q. d. tales sunt valde supbi sicut d3 ibi. f. qz excelsus reputatus est ipse. et isti sunt periculose cōuer- sationis. ppter frequentē iracundiā. CAd decimā au- ctoritatem. f. spūscūs discipline effugiet fictus. dicendū qz ibi non agit de spūsanctio qui est tertia psona in tri- nitate: sed de sapientia que acquirit ab boie p doctri- nā: vel de illa que a deo dat. 2 potissime de data a deo: qz ibi agit de sapientia creata quam boies monent ap- prebendere: 2 tñ si esset spūscūs: non possent illū appre- bendere. nam inaccessibilis est: vt ait Ambro. lib. 1. de spūscō. 2 magister. 1. sen. distin. 14. CAd p3 qz nō lo- quatur scriptura de psona spūsancti: qz tunc vocaretur absolute spūscūs: 2 tñ vocatus est spūscūs discipline. e i ciplina tñ magis uenit filio qz spūsanctio: qz ille est sapientia p3is. CAd vndecimā cum d3: spūs dñi sup me. dicendū qz non accipit ibi spūs pro spūscō: sed p gratia gratis data que erat ad predicandū 2 faciendū miracula vt p3 ibidem. CAd viderandū qz in scriptu- ra sacra spūs dñi accipit pro quacunqz grā spūali gra- tis data homini a deo. 2 sic spūs pphete vocatur spūs dñi: 2 audacia: vel robur. sic p3 de Saule. 1. Reg. 10. nā dixit ei Samuel. insiliet in te spūs dñi: 2 mutaberis in virum altez. 2 fuit sic: qz cum venit ad gregem pphaz insilijit in eum spūs ppheticus: 2 pphabat cū alijs: h3 esset inspiens. sic et eo. lib. 1. 9. c. fuit de nūcijs Saulis quos misit ad tenendū David. nam insilijit in eos spūs dñi: 2 pphetauerunt. Audacia aut vel fortitudo animi que data est homini a deo vocatur et spūs dñi vt patet 1. Reg. 11. de Saule qz insilijit spūs dñi in eum: cu3 au- disse vba viroz Zabes galaad: 2 iratus est furor eius ni- mia: diuisitqz vtrumqz bouem in frustra. ibi vocat spūs dñi audacia: qz ante hoc non audebat pugnare ctra bo- stes: 2 tunc subito tantam habuit audaciā qz voluit ire ctra hostes: 2 cōminatus est populo si non iret in signo ire. CAd generalr omnia dona dei vocant spūs vt p3 Eia. 1. 1. f. 2 requiescet sup eum spūs dñi: spūs sapientie 2 intellectus: spūs cōsilij 2 fortitudinis: spūs sciētie 2 pie- tatis: 2 replebit euz spūs timoris dñi. 2 iste est spūs dñi de quo d3 Eia. 6. 1. f. spūs dñi sup me. nam ibi agit de messia: 2 et Eia. 1. 1. 2 spūs dñi qui sup messiam ventu- rus erat: ille septuplex spūs erat vel donum: 2 nō spū- sanctus qui est psona. CAd autem primam Nico- lai p hac pte dicendū qz fm veritate intellr de messia. 2 in hoc nō multū discordabūt hebrei. sed et si discor- dent non refert: qz non videtur necessarium qz ponan- tar ibi due psonē diuine siue duo oij. Et cum d3. sedes tua deus in seculum seculi: 2 postea dirigitur sermo ad eundem: 2 dicitur. vixit te deus deus tuus oleo letitie: ergo deus vixit deum. sed deus non vixit se deum: ergo vixit alium qui erat deus. CAdicendū qz ex ista litera videt hoc aliquat pbari: 2 tamen hebrei pnt rñdere ad hoc facilliter dicentes qz hic est mutatio pso- ne. ita vt dicat sedes tua deus in seculū seculi. 2 loquat- hic psalmista de deo: 2 deinde cōuertat se ad loquendū cū messia: 2 sic erit sensus qz a pncipio psalmi filij choze loquant cū messia qz illoz est psalmus. deinde in versu illo: sedes tua deus: cōuertant se ad loquendū cum deo. iterum aut cōuertant se ad loquendū cū messia in versu in quo dicit. dilexisti iustitiaz 2 odisti iniquitatē: ppter ea vixit te deus deus tuus oleo letitie. 2 sic diceret qz ille qui a deo vinctus est oleo letitie non erat deus. 2 ista ex- positio satis est verisimilis: 2 multotiens fit talis muta- tio psonē in scriptura: 2 potissime in pphete: qz aliqui loquant ad vnum: 2 subito cōuertunt sermonē ad aliū: 2 sic non seruaf in eis cōtinuata inia: sed nunc ad vnu: nunc ad altez cōuertit. CAd scđam de illo psal. 109. f. dixit dñs. dicendū qz fm veritate intelligit de messia vt xps allegauit Matth. 22. qui pbat ibi deus 2 dō.

Ad. 10. autem.

99

Auctas decima caput spūm scī p sapiētia q datur a deo homini.

100

Auctas. 11. caput spū dñi p quo- cūqz dono siue qcūqz grā gratis data. Documentū.

Rñso ad aucta- tes nico. ad p̄mā.

101

Auctas. 12. 2 pzi ma nico. soluit qz cu3 d3 sedes tua de3 filij choze lo- quant cū deo. cū vero subiūgit dī- xeristi iustitiaz 2c. cōuertunt se ad messiam.

Ad secundaz.

102

Auctoritas deci- matertia 2 scđa

2 tñ iudei forte non ccedent qz intelligat de illo sed de alio. 2 dato qz intelligat de messia diceret qz erat pures homo. 2 cum dicit sedes a dextris meis: qd non uenit nisi deo. dicendum qz accipit fm metaphoram. nā fm veritatem deus nō sedet: qz non est corporatus. nec ali- qs pōt sedere ad dexteraz eius: qz ipse non habet dexte- ram nec sinistrā. sed dicit sedere ad dextera suam. i. in magno honore: vel in potioribus bonis: 2 istud possit alicui homini uenire. CAd aut d3 ante luciferū qz nō te: possit dici qz possit intelligi de aliquo boie: qz a deo genitus est per adoptionem sine exaltationem: qz illa die qua quis exaltatur dicit gigni. 2 h3 nullus homi- num ante luciferam fuerit: pōt poni tñ istud ad signifi- candū magnū ips a pncipio exaltationis. qz sicut vocat aliquid eternū qd durat quinquaginta annis sicut id qd terminabatur i iubileo. Exo. 2. 1. 2 Leui. 2. 5. 2 Dente 10. 1. 5. ita dicit aliquid fieri ab eterno vel ante luciferū qd ab aliquanto tpe ante hoc fit. sic p3 psal. 7. 1. 9 psal. est de Salomone intelligendus: qz titulus eius est in Sa- lomone: 2 tñ ibi dicit. 2 pmanebit cum sole 2 ante lu- nam: 2 in generatione 2 in generationē. f. nomen vel sa- ma Salomonis. 2 tñ manifestū est qz fama Salomonis vel par tps eius non poterat esse ante lunam: qz nul- lus homo fuit ante lunam: sed p hoc significat magna duratio. CAd etiam manifestum est qz ibi ponat scriptu- ra metaphoram: qz dicit. ex vtero ante luciferū genui- te. deus tñ neminem pōt gignere ex vtero: qz deus nō habet vterum: ideo non est necesse qz intelligat fm cor- ticem lrē: sed fm metaphoram poterit accipi gignatio p exaltatione alicuius bois. CAd tertiam auctoritatem Eia. 48. in qua videt sibi Nicolaus firmissime pbare istam trinitatem psonaz. rñdent qdā hebrei qz Eiaias est qui loquit ibi dicens: non in abscondito locutus su3. 2 ad hoc volunt qz Eiaias 2 omnes pphete fuerunt cū dño in monte synai qñ data est lex: 2 ibi receperunt p- phetias suas: 2 postea publicauerūt eas varijs tpiibus. 2 sic intelligit ex tpe anteqz fierent ibi eraz. f. anteqz fie- rent omnia bec que nunc p̄nunciant ibi eram. f. qñ data est mibi ppheta in monte synai: 2 nunc dñs mi- sit me: 2 spūs eius. f. nunc misit me ad denunciandū ista que denuncio. CAd istam positionē conat destrue- re nicolaus. f. qz Eiaias 2 alij pphete nō potuerūt esse in monte synai ad recipiendū pphetas suas qñ data est lex. 2 hoc bene pbat. ideo non est tenendum istud qz infania est. CAd etiam qz lra repugnat huic expositioni. nā sequit ibi. bec dicit redemptor tu3 sanctus israel. ideo necesse est qz referant illa vba ad deum. Alij ex- ponunt aliter: non dicentes qz Eiaias vel aliquis de p- phetis fuerit in monte synai ad recipiendū pphetiā suam: sed qz deus reuelauerat Eiaie multo tpe ante hoc ea que habent i. c. illo de captiuitate babylonis: 2 tñ nō iusserat ei qz diceret illa: nunc aut iussit qz diceret. 2 sic a principio anteqz ista fierent ibi erat. f. cognoscendo il- la reuelatione diuina: 2 nunc. f. tpe publicationis misit eum dñs: 2 spūs eius. i. misit eum deus ad denunciandū istud qd cognouerat prius. CAd iste modus exponēdi vi- debat ueniens 2 facillit: 2 tñ nō pōt stare: qz fm hoc ista vba referunt oia ad Eiaiam. 2 tñ necesse est qz oia vel qdam referant ad deum: qz immediate post hoc vi- cif. bec dicit dñs deus tuus redemptor tu3 scūs israel. CAd ideo dicendū necessario qz deus loquit: tñ postea mutatur locutio ad Eiaiam. 2 est sensus qz deus in. c. il- lo denūciabat mala futura babyloni: que mala deus ab eterno cognouerat: 2 in hoc dicit qz excedit diuinatorē3 babylonios qz ipsi nō potuerunt cognoscere mala futu- ra vrbī a seculo 2 p̄dicere: deus aut israel cognouit ab eterno anteqz fierent bec: 2 tñ noluit denunciare a pnci- pio per pphetas suos: sed nunc nouiter in tpe misit pphetas ad denunciandū. 2 p3 qz ista sit intentio lrē: qz d3 ibi. ego ipse p̄mus 2 nouissimus: manus mea funda- uit terram: 2 dextera mea mensa est celos: cōgregamini oēs vos: 2 audite qz de eis nūciatit bec. q. d. nullas de- ois gētū nec de diuinis babylonioz potuit bec p̄cogno- scere 2 declarare: 2 tamen ego qui sum p̄mus. 2 nouissi- mus vidi omnia. 2 tunc sequitur. non a principio in ab- sccondito locutus sum. i. a principio anteqz res iste eue- nirent ego

nicolai soluit de hebreis qz caput metaphorice dē- dere a dextris p̄ magno bono re.

Ad tertiaz.

103

Opinio sella- breoz qz oia pphete acceptis pphetas simul monte synai legis.

104

Salsa expositio hebreoz ad cō- cōritatē eiaie centis dñs mī me.

105

Auctoritas terti- qui adducit Ni- cola soluit vbi- moloquat deus i psona sua vel de ppheta 2 h3 tpe euerfionis babylonica.

hrent: ego non locutus sum in abscondito. i. obscure
 vel egredere tanq̄ incertus de euentu sicut solent predi-
 cere astrologi & uinatores qui predicunt res in vti: vt
 patet per prolemū in centilogo prima ppositione. sed
 locutus sum clare. quasi sciens: eo q̄ ego cognosceba res
 anteq̄ fierent: & erā p̄is illis. & sic segtur. ex tpe añq̄ fie-
 rent ibi erā. i. anteq̄ eueniret erā p̄is illis. & sciēs ipsa.
 C. Q. aut segtur. (& nūc oīs misit me: & spūs ei⁹.) sunt
 verba Esa. & mutat p̄sona. & est r̄sio ad obiectionez q̄
 fieri possēt. i. quō deus dicit se sciuisse a principio res
 istas anteq̄ fierent: q̄ nunq̄ reuelate fuerūt nec audi-
 m̄as illas. n̄idet Esa. & nūc misit me: d̄s & spūs eius:
 sez h̄ deus cognouerūt ista prius ab eterno: tñ nō reuela-
 uit ei: sed nūc voluit me mittere ad reuelandū. & da-
 to q̄ lra illa Esa. intelligi possēt de messia deo: & de p̄e
 & spū mittētibz eū. tñ magis v̄ cōcordare superficie
 lre ista sua precedēs q̄ q̄ exponat de messia: & iudice
 tur inde p̄sonaz pluralitas. C. Et si obijciat q̄ tota illa
 lra sit dei loquētis. dicendū q̄ nō est: q̄ mutatur p̄sona
 loquēs sicut sepe solet mutari in p̄. h̄is. C. Sed obij-
 cietur q̄ h̄ ibi nō p̄betur trinitas p̄sonaz: n̄ saltē p̄ba-
 tur pluralitas q̄ dicit Esa. & nūc oīs misit me & spūs
 eius: & sic sunt due p̄sone. Dicendū q̄ nō significat plura-
 litas p̄sonarū: sed est magis repetitio inie p̄ alia verba:
 q̄ idē est dicit deus misit me: & spūs eius misit me. sicut
 or psalmo. & supra allegata est. i. verbo dñi celi fir-
 mati sunt: & spū oris eius oīs virtus eoz. & tñ idē est
 verbum dñi & spūs oris eius. & sic cum dicitur domi-
 nus misit me & spiritus eius. est sensus deus misit me:
 cogitatio sua misit me: q̄ deus cogitatione & iudicio a-
 git oia que agit cū nō sit agēs a casu. C. Ad vltimaz
 auctoritatē nicolai pro ista parte dicendū q̄ peccat in
 duob⁹. primo q̄ nō arguit ex textu l̄z ex glo. bebraica.
 sc̄do q̄ glo. illa falsum d̄inet. C. De primo p̄ q̄ sup
 illo v̄bo Ecclesiastes. 4. f. funiculus triplex. dicebat glo.
 bebraica q̄ mysteriū dei trini & vnus nō facile discuti-
 tur. & dato q̄ ista glo. clare diceret trinitatē p̄sonarū:
 nō erat firmū argumētū ex illa: eo q̄ nō est textus sacre
 scripture: s̄ glo. & cuiuscūq̄ glo. licz cōtraire: potissime cū
 aliqua glo. asserat vnū articulū maximū nō habito sul-
 cimento ex aliquo loco scripture. sic autē est de mysterio
 vnitatis essentie & trinitatis p̄sonaz: q̄ nō est aliq̄d ma-
 ius nec difficilius in tota lege. q̄ ergo aliqs hoc sua au-
 cōritate asserat nō eliciēs illud ex aliquo loco sacre scri-
 pturē: nō est firmum ei assentire. & forte h̄ aliqs iudeus
 vellet p̄ illā glo. assentire nobis in trinitate p̄sonaz: tñ
 alij negabūt nec cogere illa glo. C. Sc̄do peccat in alle-
 gatione glo. q̄ dato q̄ glo. illa bebraica tāte efficacie es-
 set cōtra hebreos sicut textus sacre scripture. q̄d tñ fal-
 sum est: n̄ ad huc illa nihil p̄bat: q̄ hebrei intelligūt illā
 de trinitate attributorū & nō suppositoz. i. q̄ deus est tri-
 nus. i. h̄is tria attributa vel p̄fectiōes. i. potētia sapien-
 tiam & bonitatē: & ista tria attributa dei nō facile disci-
 unt q̄ in deo sint. C. Sc̄do principaliter nō h̄ argu-
 mentū nicolai ex glo. ista: q̄ illa nō facit ad p̄positū lre
 illius sup quā est. i. funiculus triplex difficile rūpit. Et
 multi q̄dē nostrū errauerūt: & vsq̄ bodie errāt in aucto-
 ritate ista putātes inde p̄bari trinitatē p̄sonarū diuina-
 rum sed valde infatuatus est sensus iste: q̄ lra est ma-
 nifesta ex supioribus: & necesse est q̄ intelligat de socie-
 tate triū boium q̄ magne cōmoditatis est. nā ibi salo-
 mō dicebat malū esse hoiez esse solū: iō dixit bonū esse
 q̄ duo essent semp: & ponit vtilitatē istius societatis: &
 postea addit q̄ si fuerint tres firmior ad huc & vtilior
 societas est: que nō dissoluet facilliter. & p̄ ex cōtinua-
 tione lre cū or. melius est esse duos simul q̄ vnū: habēt
 enim emolumētū societatis sue: si vnus ceciderit ab al-
 tero sulciē: ve soli: q̄ cū ceciderit nō h̄ subleuantē: & si
 dormierint duo sonebunt mutuo: vnus quō calefiēt: &
 si q̄c̄ p̄ualuerit cōtra vnū duo resistēt ei. & segtur. su-
 niculus triplex difficile rūpitur. i. duo resistēt vni aduer-
 santi: & tñ si tres fuerint socij melius erit: q̄ difficilius
 pugnabit cōtra eos. i. q̄ funiculus triplex difficile rū-
 pitur. nihil ergo hic de p̄sonaz trinitate agit. & sic p̄ ex
 dictis q̄ ex auctoritatibus veteris testamēti non po-
 test p̄bari trinitas personarum diuinarum.

In nouo testamēto manifestissime p̄bat per-
 sonarum trinitas: ita vt suscepta lege
 euāgelica impossibile sit alicui negare trinitatē p̄sonarū.
 p̄ cū x̄ps dicit se deū & esse filiū dei. & dicit baptismus
 debere fieri in noīe p̄is filij spūs sancti. & et q̄ spūs
 sanctus a p̄e p̄cedit. & brūs iō. dicit. tres sunt qui testi-
 monij dant in celo: & hi tres vnū sunt: & multa alia que
 allegare non conuenit. nam & pueruli hęc cognoscunt.
 C. Ex his segtur correlariū. i. cōtra iudeos p̄fidos: quā-
 diu manēt in suo errore cuilibet fideli sapiētī vel igno-
 ro de p̄sonaz trinitate periculosū est arguere. p̄ istud
 q̄ sicut supra inductū est in probatiōe duaz cōclusionū
 nō pōt p̄bari auctoritatibus veteris testamēti plura-
 litas suppositoz diuinorū siue trinitas: iō q̄ iudei vide-
 rint nos arguētes ex talibus auctoritatib⁹ que nihil cō-
 cludūt potissime ex illa in principio creauit. & ex illa fa-
 ciamus boiem r̄c. irridebūt nos. & putabūt q̄ sicut istaz
 conclusionē potissimā in lege n̄ra nos putamus h̄e ex
 veteri testō: & tñ nihil p̄bam⁹ sed erramus valde i pro-
 batione. Ita et putabūt de oibus alijs cōclusionibus fides
 n̄re. i. q̄ errore introduce fuerint nō intelligēt⁹ no-
 bis dicta veteris testamēti: & putātibz accipie p̄bōnes
 ex illis. & ex hoc magnū detrimētū & vtilitātū paties
 fides n̄ra in oculis iudeoz: q̄ putabūt totā fuisse p̄-
 errozē introductā. et in oculis infirmoz & ignaroz fides
 infirmabit⁹. & cum videāt iudeos insulātes nobis: & q̄
 nos nō sufficiēter p̄bam⁹ dubitabūt de fide. vñ q̄ daz
 de eis. i. ra. abenayra in glosa sua sup Beñ. irrisit xp̄ia-
 nos credētes se p̄bare trinitatē p̄sonarū ex q̄busdā au-
 cōritatibus ex q̄bus fin veritatē nihil probāt: sed p̄ce-
 dant ex ignorātia sermōis bebraici. Unū atē q̄d n̄re:
 imperitiā adiuuat contra hebreos. i. q̄ ip̄i impiti sunt.
 nā nō sunt instructi circa liberales disciplinas: nec cir-
 ca p̄p̄ticas: nec h̄nt modū arguēdi dialecticū: nec et cir-
 ca intellectū legis h̄nt iudiciū acutū. sed sicut dicit Apo-
 stolus. & ad Cor. 3. velamē positū est ante oculos eoz
 in lectiōe veteris testamēti. & sic nesciūt se inuare ex eo
 quo se inuare firmiter poterāt: saltē ad repellendū ar-
 gumēta n̄ra infalsa: & tñ nesciūt cū excecati sint. nobis
 tñ cessandū est a talibus argumētis cum nihil p̄bent.
 C. Modus autē cōtra iudeos non est vt nos conemur
 eis. p̄bare singulos articulos vel cōclōnes fidei nostre
 añq̄ cōuertant⁹: sed q̄ p̄bem⁹ vnū quo deducant⁹ ad
 assentiēdū legi euāgelice: & sic ip̄i spōte assentient cere-
 ris. i. in lege n̄ra est articulus de baptismo. de eucharis-
 tia. de v̄i iudicio: & resurrectiōe & de alijs multis. non
 op̄ conari ad p̄badū singula boz iudeis ex lege sua: q̄
 esset labor inutilis & infinitus nullus n. posset ista neces-
 sario p̄bare ex lege iudeoz: h̄ aliquid ex illa poterit ea
 defendere. C. Sed q̄ vult h̄ hebreos disputare: debet
 conari solū vt p̄bet messia in lege p̄missum venisse: &
 q̄ ille habebat p̄tātē dādi legē nouā: & q̄ illi tenebant
 oēs hoies assentire. q̄ satis p̄t̄ iduci auctoritatibus ve-
 teris testi. quo facto cōpelleret iudeus ex lege veteri tene-
 re legē euāgelicā. & tñ si illa susceperit: assentiet oibus
 articulis eius & nō oportebit q̄ p̄bent: nec in hoc labo-
 remus. C. Ex p̄dictis et segt aliud correlariū. i. q̄ in
 veteri testō potissime in libris moȳsi de trinitate diui-
 naz p̄sonaz nihil clare debuit dici. C. Istud p̄ ex duob⁹
 bus simul sumptis. vnū erat q̄ iudei erāt valde rudes.
 sc̄dm erat q̄ ad idolatriā & deoz pluralitatez prompti
 erāt. C. Dimū p̄ q̄ iudei exētes de egypto erāt val-
 de rudes: q̄ erāt instructi in solis op̄ibus manualibus
 cū essent serui egyptioz: & nullus eoz p̄mittebat vaca-
 re alicui speculationi vel vacationi sciārū: sed oēs coge-
 bant ad opera vilia terre. i. in lato & lateribus Exo. 1.
 et. 5. & sic erant hoies rudes nulli speculationi apti. vñ
 nec sciēbāt se gubernare. & sic in exitu de egypto: cū iaz
 manerēt in deserto nesciebāt ordinare politia suā. naz
 oēs erāt b̄stes vnicū iudicē. i. moȳse: & cū essent vltra
 sexcentamilia viroz: non poterat moȳses diffinire oēs
 cās eoz: & erat a mane vsq̄ ad vesperā nō sumēs cibū:
 & totus populus expectabat eū: vnde vidēs ietro focer
 moȳsi tantā deordinationē populi dixit ad eū: stulto la-
 bore cōsumeris tu & populus g tecū est: sed acquiesce cō-
 silio meo & erit d̄s tecū: & tūc cōsilio ietro ordinati sunt

Obiectio.
 R̄sio.
 106
 Obiectio q̄ sal-
 tē inuis plurali-
 tas p̄sonarū vbi
 or d̄s misit me
 & spūs ei⁹ solū
 q̄ est repetitio
 eiusdem.
 Ad. 4. auctē: nic.
 & est. 15. in ordi.
 107
 Auctoritas v̄lta
 quā adducit nic.
 peccat t̄z q̄ ad-
 ducit glo. bebraicā
 q̄ pōt negari ab
 hebreis tñ q̄ glo
 sa p̄t̄ intelligi de tri-
 nitate attributo-
 rum nō p̄sonaz.
 1. r̄o.

108
 2. r̄o.

Lōs opinio eo
 cogerrat.

3. cōlo p̄ncipal.
 109
 Euāgelij siue no-
 uū testiū manife-
 ste p̄bat trinita-
 tē diuiaz p̄soaz.

1. cōre. notabile

Cōtra iudeos n̄
 ē arguēdū d̄ glo
 narum trinitate.

Rabbi abenayra
 irridet xp̄ianos.

110
 Hebrei cōuincen-
 di sūt solū i h̄ q̄
 venerit messias
 in lege p̄missus.
 Mod⁹ pulcher
 & mirabil arguē
 di⁹ iudeos.

2. correlarium.
 111
 Testiū vet⁹ & p̄e-
 sertiz libri moȳsi
 nihil clare d̄bue-
 rūt dicere de tri-
 nitate.

112
 Hebrei erāt ser-
 ui egyptioz nec
 poterant discere
 nisi seruilis dum
 erant in egypto.

Index

Un^o gētilis ordi
nauit politiāz be
breorum.

in populo multi iudices. T. distincta est tota multitudo per decanos quinquagenarios centuriones et tribunos: et super omnes erat iudex moyses ut patet Exo. 18. et Deutero. 1. totus ergo israel nesciebat se ordinare: et vnus vir gentilis sacerdos madian ordinauit vnico verbo totū populum. C. Secundū erat quod populus iudaicus erat valde propius ad idolatriā. nā cōuersatus fuerat inter egypcios quod colebāt idola: et inde didicerunt colere illa. ideo sepe deus dissuadet israelitis quod nō colant idola que coluerūt egypcij et quorū terra exierūt: nec idola chanaanorū in quorū terrā ingressuri erāt ut patet Leui. 18. et Deutero. 29. nec imitarentur cerimonias eorū in sacrificijs Deutero. 12. nec dicit: sicut coluerunt gentes iste deus suos ita ego colam simile Deutero. 18. C. Ex bis autē patet quod nō debebat illis dici aliqd de trinitate: quod cū illi eēt valde rudes: et mysteriū de trinitate psonarū eēt valde subtile: nō possent aliquo modo accipere. id cū diceretur pluralitas diuinorū suppositorū crederēt pluralitatē deorū distinctorū: ad quod facilius inclinarent quā erant propius ad idolatriā: et apud gentiles sciebāt esse deorū pluralitatē: ita putarēt esse fm legē moysi. C. Et orū quod potissime debuit hoc evitari in lege moysi. i. in quibus libris eius. et hoc quod libri moysi fuerūt scripti in principio status populi bebraici quā israelite exierūt de egypto. Alij

aut libri prophetales fuerūt scripti multo post: tpe regū. et ex hoc erāt due difficultates in libris moysi potius quā in alijs. prima quod tūc iudei erāt rudiores: quā cū dati fuerunt alij libri. nā cū scripti fuerūt libri moysi oīno erāt iudei rudes: quod tūc exierant de egypto: et minus intelligerent de mysterio trinitatis vel de quacūq; alia speculatione: quā alio quocūq; tempore post. C. Scēba quā principio erāt magis pioni ad idolatriā quā postea: cum tūc noniter exiissent de egypto vbi coluerunt idola. id facilius tūc vata quacūq; occasione idolatrie inciderēt in deorū pluralitatē quā postea. nō ergo debuit scribi aliqd de mysterio trinitatis in libris moysi. C. Patet ergo satis deductū quod ex auctoritatibus veteris testamēti nō pōt pbari psonarū diuinarū trinitas sufficiēter et clare: nec aliqua illarū pluralitas. De hac vero trinitate vel psonarū pluralitate an nāliter pbari posset latissime dicendū erat. quod tūc ista est alia lōga speculatio quā pns negociū vltra modū extēderet: alterius tēporis inqūatio nō relictum sit. hic autē sermonem concluderimus.

Facili^o icidit
bebrai in deo
pluritatē quā
erūt de egypto
quā postea.

113
Debrai si eis re
uelata fuisset tri
nitas psonarū cre
didisset trinitatē
deorum.
De libris moysi.

Diui Alphonfi Tboslati repetitio de bea
ta Trinitate hic felici clau
ditur termino.

Index operis.

Absoluta i oīnis n̄ plurificāf. p.3 p illō iohue. 24
vbi b̄i bebraice n̄ poteritis fuire d̄no qz d̄ij sc̄i
īp̄e: et n̄ sc̄itas nō multiplicaf. Numero. 46.
Actio in q̄ n̄ cōstat de mō debet reduci ad modū le
uiozē. nec tūc est ponēda pluralitas sine necitate:
s; vbi mod^o appz recurrēdū ē ad eū: et tē cogimur
ponē p̄litarē sine necitate pulchra vocā. nu. 95.
Angelus locutus est in persona dei in vatiōe legis
Exo. 20. et Deutero. 5. nu. 19.
Angel^o apparuit moysi i foza ignis i rubo Exo. 3.
h̄ dixerit ego suz deus patrū vestrorū. nu. 18.
Angel^o ap̄d bebreos d̄r dom^o diuini s̄lij. nu. 53.
Angeli n̄ p̄nt mutare vnā spēm in aliā: vtputa lu
tū i carnē et ossa: id i fozatiōe ade de^o h̄ sc̄. n. 56.
Angelos credebāt bebrai habere corpoream simi
litudinem hominum. nu. 21.
Augustini respōsio quod nō suscitāt^o sit vere samuel:
sed ad inuocationē pb̄tonisse apparuerint de
mones est falsa. nu. 43.
Aie solute corporib^o nō h̄nt in sua p̄tate exire de su
is receptaculis et si sint extra loca penaz. nu. 71.
Auctoritas faciam^o hoīez et. pōt et exponi quod de^o
vltus ē numero plurali p singulari ad ostendēdū
suam dignitatem vt magni d̄ni faciunt. nu. 22.
Auctoritas tertij geneleos eritis sicut d̄ij: ideo vocā
est: quod si stringeret virū et feminā nām diuinā ac
cipere: eēt multiplicata nā diuina in eis: et ipsi eēt
sicut duo d̄ij et nō sicut vnus deus. nu. 35.
Auctoritas psalmi. 32. verbo d̄ni et. non probat
trinitatem: quod verbus et spiritus oīs ibi capitur
pro sermone nō pro filio et spiritu sancto. nu. 77.
Auctoritas psalmi. 66. nō facit ad trinitatē: tū quod re
petitio d̄ni nois n̄ arguit distinctionē psonalē: tū
quod ponit ibi duo vba: et trinitatis ē vn^o act^o. 79.
Auctoritas Esa. 6. cū vidit seraphiclamātia sc̄tus
sc̄tus sc̄tus nō probat trinitatē: sed soluz ibi signi
ficabaf quod laus illa diuina repetebaf sepe. n. 80.
Auctoritas psalmi. 2. h̄ de xp̄o itelligēda sit: glosa
ri tamen potest ab bebreis de hoīe qui sit filius
dei adoptiuus. nu. 81.
Auctoritas Esa. 53. generationē eius quis enarra
bit: nō probat trinitatem: et intelligitur ab bebre
is de humana nō diuina ḡtatione. et dictio qz no
tat difficultatem non impossibilitatem. et quadru
plex intellectus ad illa. et ibi pulchra dicta. nu. 82.
Auctoritas puer. 8. d̄ns possedit me. nō probat tri
nitatē sed intelligit de sapia dei essentiali que vi
citur genita seu figurate possessa. nu. 85.
Auctitas Ecclē. 24. ego sapia ex ore altissimi p̄dij.
nō pbat trinitatē s; gloriā p̄ p̄sopopeiā. nu. 88.

Ancitas Beñ. 1. spūs d̄ni ferebat sup eās nō p
bat trinitatē. et pulchra ac noua expō ad illam au
ctoritatem contra cōm opinionem. nu. 92.
Auctoritas psal. 136. quo a spū tuo: non pbat tri
nitatē: sed capitur ibi spūs pro ira dei. nu. 98.
Auctitas psal. 44. s. sedes tua de^o. nō probat trinita
tem: sed soluit quod filij chore sponētes hūc ps. lo
quunt cū deo: vsq; ibi: dilexisti iustitiā. et tunc cō
uertunt se ad messiam. nu. 101.
Auctoritas psal. 109. s. dixit d̄ns et. soluit ab be
breis quod sedere a dextris dei capitur p esse in ma
gna gloria in magno honore. nu. 102.
Auctoritas Esaie. 47. nō a pncipio in adscōditō. nō
pbat trinitatē: s; soluit quod pmo loquit p̄p̄ba in
p̄sona dei vsq; ibi: et nūc d̄ns misit me. et tūc loq̄t
in p̄sona p̄p̄ria de euerfōe babylonica. nu. 105.
Auctoritas Ecclē. 4. s. funicul^o triplex et. vbi glo
sa bebrae dicit quod est antiquū mysteriū trinitatis:
expōit de trinitate attributorū nō psonarū. nu. 107
Auctoritas Ecclē. 4. funicul^o triplex et. intelligit de
trib^o socijs fidelib^o: n̄ de trib^o p̄d̄is diuis. nu. 108.
Auctoritas Sap. 1. spūs discipline effugiet fictū. nō
probat trinitatem sed capitur ibi spūs pro sapiē
tia que datur a deo homini. nu. 99.
Auctoritas Esa. 61. spūs d̄ni super me et. nō pro
bat trinitatem sed capit ibi spiritū pro quocūq;
dono seu gratia gratis data.
Auctitatis plerūq; tanta est necessitas quod magis ei ē
credendū: quā d̄mōstrationi vel sensui: sic est aucto
ritas sacre scripture. vt Petr^o. 2. canon. c. 1. nu. 5
Auctoritates veteris testamenti persuaident plurali
tatez personarum non conuincunt. nu. 7.
Auctitates de numero singulari et plurali in bebreo
nō solum significant pluralitatem suppositorū in
vnitate nature sed e contra: vel vtrūq;. nu. 51.
Auctoritates quod vnlgo adducunt ex veteri testamē
to ad pbandū tres psonas in vnitate essentie sūt
quindecim. et nulla illaz pbat trinitatem. nu. 76.
Augustini opi. circa suscitationē samuelis. s. quod de
mō fuerit suscitatus et non samuel falsa est. nu. 73.
Arguendum nō est contra iudeos de personaz trini
tate et quare: pulchrum dictum. nu. 109.
Arguēdi mod^o contra iudeos non est eis probare ar
ticulos fidei ex lege sua quod est labor inutilis: s; pba
re eis quod venerit messias i lege pmissus: quod ex lege
sua pbari pōt. quo facto cōpelles iudeus assentire
articulis fidei. pulchra dicta. nu. 110.
Cogitatio pertinet ad sapientiā tanq; ad habitū:
et ad intellectum tanq; ad potentiam. nu. 91.
CDeus putabatur ab bebreis h̄re sensus: et loqui

Exo. 2. et Deutero. 5.
Deus non cōmunicat cum aliqua creatura
ne: quia tunc deus esset insufficientis.
Deus h̄ possit p se oīa: n̄ sepe adhibet cās sc̄o
p.3 Exo. 14. imisit etiā v̄tū et sepe alio.
Deus locut^o est cū angelis cū dixit faciam^o hoīez:
quo potuit fieri ista locutio cū deus nūq; possit
loqui.
Dei dilectio non est nisi in seipso.
Deo recti^o attribuit pluralitas p̄noīz: quod nō in
noīa significēt substantiā et p̄noīa substantiā.
Deorū pluralitas nec a latinis quidē concedit
deklarandam suppositorum pluralitatem.
Diuina bonitas fuit cā finalis creatiōis mōdi.
Diuina potentia et sapientia fuerunt cause quā
instrumentales ad mundi productionē.
Errat Nicola^o de lira dicens moysen d̄buisse
tare h̄mōi plitates i oīnis pp̄ idolatriā nisi locut^o
i his mysterijs: quod lingua bebreoz id patē. nu. 81.
Errant dicētes moysen suscitātū cū samuele sicut
rit suscitatio a deo: sicut a demone: cum dicitur
qualis est forma eius: non eorum. nume. 66.
Error ē introducere psonas diuinas adicē loquē
tes: cum locutio sit ad manifestādum conceptum
nesciēt. nume. 24.
Error ē dicere beloin in p̄ncipio Es̄ pluraliter
capit: cū de^o significet naturā nō p̄sonā: et ex hoc
d̄ij pluraliter significant plures natus. nu. 23.
Error nicolai putātis se occludere trinitatē et vni
tatez ex p̄ncipio genesis et quod nō belobit obit
cta bebreoz. nec si solueret dici possit dicere ve
rum: quod reus pōt soluere obiecta oīoz: s; ad
babebit cām turpē.
Error nicolai si solū cōcludit pluralitē suppositō
rū: sed et eēntiaz: cū de^o sit nomē eēntie. nu. 46.
Error ē dicē quod p̄p̄tates psonales p̄nt ad man
di creationē: cū faciāt tantūm ad man
uiaz constitutionem.
Error est dicere quod samuel timēs vo
lū adduxit secūm moysen in testimonij quod dece
retes sequitur ex isto dicto et r̄ficō nicolai.
Error rabbi salomonis putantis mōdi futūz p̄
rū hominē: et in spūm eius a p̄ncipio mūdi ferri
super aquas.
Euangelij sive noui testamētū mōdi esse probat
trinitatem diuinarum personarum.
Generatio plerūq; accipitur pro generatione vt
Beñ. 36. et sic opationē messie n̄
rare: quia erit miraculosa.
Sitationē ei^o quod enat r̄bit quod ē auct^o Esa. quō

